

Vzdělávání matek na rodičovské dovolené

Nikol Janušová

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikol Janušová**
Osobní číslo: **H13307**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Vzdělávání matek na rodičovské dovolené**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti mateřství, motivace k dalšímu vzdělávání a bariér ve vzdělávání.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace smíšeného výzkumu formou dotazníku a rozhovoru.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Milan. Andragogika. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 176 s. ISBN 978-80-247-4824-5.

MUŽÍK, Jaroslav. Profesní vzdělávání dospělých. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 263 s. ISBN 978-80-7357-738-4.

PALÁN, Zdeněk. Základy andragogiky. Praha: Vysoká škola J.A. Komenského, 2003, 199 s. ISBN 80-86723-03-8.

PALÁN, Zdeněk. Lidské zdroje: výkladový slovník : výchova, vzdělávání, péče, řízení. Vyd. 1. Praha: Academia, 2002, 280 s. ISBN 8020009507.

PRŮCHA, Jan. Andragogický výzkum. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014, 152 s. ISBN 978-80-247-5232-7.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Martincová
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

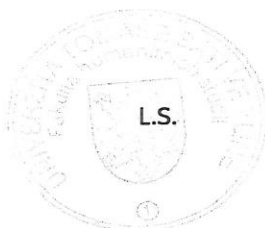
4. prosince 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2016

Ve Zlíně dne 4. prosince 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.4.2016

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na motivaci matek ke studiu na vysoké škole při mateřské dovolené. Skládá se z části teoretické a praktické. V teoretické části se zabývá vymezením základních pojmů, celoživotního učení, vzdělávání, motivace, rodičovská dovolená, postavení matky.

Empirická část navazuje na část teoretickou. Popisuje interview s respondentkami, jejich analýzu a také vyhodnocení kvantitativního výzkumu, který byl proveden na vzorku žen, které jsou na rodičovské dovolené a zároveň studují vysokou školu. Výzkum byl realizován formou polostrukturovaných rozhovorů. Cílem výzkumu bylo zjistit souvislosti podílející se na motivaci matek na rodičovské dovolené ke studiu na vysoké škole.

Klíčová slova: celoživotní vzdělávání, vzdělávání dospělých, motivace, rodičovská dovolená, matka

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on motivating mothers to study at university, during maternity leave. It consists of the theoretical part and the practical part. The theoretical part deals with the definitions of basic concepts: a lifelong learning, education, motivation, maternity leave, status of mother.

The empirical part follows the theoretical part. It describes interviews with respondents, their analysis and evaluation of qualitative research, which was carried out on a sample of women on maternity leave, which are also study at university at the same time. The research was conducted through the semi-structured interviews. Objective of the research was to find out the context of contributing to mothers motivation to study at university during maternity leave.

Keywords: a lifelong learning, adult education, motivation, maternity leave, mother

Chtěla bych poděkovat Mgr. Janě Martinové za vedení při vypracování této bakalářské práce, za její cenné rady, vstřícnost a odbornou pomoc.

Dále bych poděkovala všem maminkám za spolupráci při realizaci mého výzkumu.

Děkuji také za podporu celé rodině a přátelům, kteří mě podporovali po celou dobu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VZDĚLÁVÁNÍ	12
1.1 ANDRAGOGIKA.....	13
1.2 CELOŽIVOTNÍ UČENÍ.....	17
1.2.1 Formy celoživotního učení dospělých	19
2 MOTIVACE	21
2.1 PŮVODCE MOTIVACE	21
2.2 MOTIVACE VEDOUcí DospĚLÉ K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
2.3 BARIÉRY BRÁNÍCI VZDĚLÁVÁNÍ DospĚLÝCH.....	25
3 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ V ŽIVOTĚ ŽENY	28
3.1 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ Z POHLEDU LEGISLATIVY	29
3.2 POSTAVENÍ MATKY	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	32
4.1 CÍL VÝZKUMU	32
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	33
4.3 METODY SBĚRU DAT	34
4.4 PŘÍPRAVA A PROCES VÝZKUMU	34
4.5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	35
4.6 REALIZACE VÝZKUMU.....	35
4.7 VÝZKUMNÝ SOUBOR	36
5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ	38
5.1 ANALÝZA KATEGORIÍ	40
5.1.1 Mateřství a co od něho ženy očekávají	40
5.1.2 Uplatnění díky studiu	41
5.1.3 Skloubení rodiny a studia.....	42
5.1.4 Pokračování studia v budoucnosti.....	43
5.1.5 Motivace.....	44
5.1.6 První podnět k dalšímu studiu.....	45
5.1.7 Osobní přínos studia.....	46
5.1.8 Nepokračování ve studiu po SŠ	47
6 ZÁVĚREČNÁ DISKUZE	49
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	56
SEZNAM OBRÁZKŮ	57
SEZNAM TABULEK	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

ÚVOD

Lidská společnost současného tisíciletí je velmi často označována jako znalostní společnost, informační společnost, společnost vědění nebo učící se společnost. Podstata těchto výrazů je tématem mnoha diskuzí. V čem se ale dnešní názory shodnou je to, že vzdělání by mělo provázet člověka celým jeho životem. Že ukončení běžné školní docházky nepostačuje k jeho definitivnímu vzdělání. Opak je pravdou, vzdělání by mělo být součástí životů všech lidí, tedy i dospělých a právě na vzdělávání dospělých je kladen nemalý důraz. Význam celoživotního vzdělávání, zejména pak vzdělávání osob v produktivním věku, je dáváno do souvislosti především s neustálým vývojem techniky a technologií a současně také s neustálým zrychlováním inovací, které se týkají nejen výrobních postupů, ale také poskytování nejruznějších služeb. Potřeba celoživotního vzdělávání je mimo toho podmíněna také měnicími se požadavky pracovního trhu. Firmy, podniky a organizace, ať se již nachází ve veřejném či soukromém sektoru, musí mít na paměti, že dovednosti a znalosti zaměstnanců jsou jedním ze zdrojů pro inovace a technologický pokrok. Zaměstnanci, a především ti zaměstnanci, kteří usilují o neustálé rozvíjení svých vědomostí, dovedností a schopností, jsou zárukou konkurenceschopnosti a možným zdrojem pro získání konkurenčních výhod na trhu. Neúprosná pravidla trhu práce dala zaměstnancům pochopit, že jen soustavně a nepřetržitě rozvíjené schopnosti a dovednosti jsou nejen cestou k pracovním úspěchům, či případnému kariérnímu postupu, ale že jsou mimo toho také významným činitelem jejich konkurenceschopnosti na pracovním trhu. Všechny výše uvedené aspekty mají podíl na motivaci dospělých k jejich dalšímu vzdělávání.

Každý z nás jsme jiný a proto i stimulace ke vzdělávání každého z nás je rozdílná. Motivy, které vedou dospělého člověka k vzdělávání, jsou ovlivňovány okolnostmi a prostředím, ve kterém se nachází. Jednou z těchto okolností mohou být například změny v aktuálním životním a sociálním postavení jedince. Mateřství a rodičovství ve valné většině případů poznamenají ženu (samozřejmě nejen ji) natolik, že dochází ke změnám v jejím žebříčku hodnot. Z mladé ženy se stává matka, která je zodpovědná nejen za život svůj, ale i za život svého dítěte. Mateřství je klíčovým zlomem v životě ženy, který s sebou přináší spoustu nových emočních, názorových a hodnotových změn. Najednou je zapotřebí zvládat kromě běžných starostí i péči o dítě a jeho výchovu. Přes uvedené převratné změny, některé z žen, matek na rodičovské dovolené, pojmu toto období jako příležitost k dalšímu vzdělávání, aby jejich následný vstup na trh práce byl usnadněn a byl podporován více šancemi.

V následujícím pojednání se budeme věnovat dalšímu vzdělávání matek na rodičovské dovolené, především pak otázce motivace. Budeme se snažit zjistit, jaké postoje k možnostem dalšího vzdělávání zastávají matky na rodičovské dovolené, co je pro ně prioritní během tohoto životního období.

V teoretické části se budeme postupně věnovat teoretickým konceptům z oblasti andragogiky, vzdělávání, celoživotního učení, motivace ke vzdělávání a případných bariér, které by vzdělávání mohly bránit a rodičovské dovolené, včetně jejích specifik.

Druhá, praktická část, bude věnována vlastnímu výzkumnému šetření, pro které zvolíme kvalitativní výzkumnou strategii, která nám umožní porozumět zkoumanému problému do hloubky, tím, že se zaměříme na subjektivní postoje a názory žen matek na rodičovské dovolené, což nám umožní pochopit problém ve všech jeho souvislostech. Zaměříme se na jejich názory o tom, co by mohlo být zásadní v procesu motivace ke vzdělávání v období, kdy žena tráví čas způsobem nejvíce přirozeným jejímu poslání - a to péčí o potomka.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VZDĚLÁVÁNÍ

V současné době je považováno vzdělávání za nikdy nekončící děj, který směřuje k rozvoji znalostí a postojů a ke zdokonalování dovedností každého jednotlivce, ale mimo toho také jako nástroj napomáhající k formování lidské osobnosti a k posilování mezilidských vztahů mezi jednotlivci či v rámci skupin. (Armstrong, 2007, s. 461 – 462)

Poměrně často dnes slyšíme, že současný vzdělávací systém je na vině nezaměstnanosti, ale není to tak docela pravda. Těmito otázkami se mimo jiné zabývala také Mezinárodní komise UNESCO („Komise“), která ve svých závěrech uvedených ve zprávě, nese název „Vzdělávání pro 21. století“ uvedla, že je zapotřebí si uvědomit, že není možné z nezaměstnanosti vinit jen současný vzdělávací systém, ale je zapotřebí brát v úvahu i další vlivy, především pak ekonomické, politické a sociální. Zpráva dále uvádí, že komise je toho názoru, že k tomu, aby mohlo být dosaženo vyrovnání disharmonie mezi nabídkou a poptávkou trhu práce by mohl jistou měrou přispět pružnější vzdělávací systém, který by dal možnost rozmanitěji a smysluplněji uspořádat výchovné a vzdělávací aktivity a který by současně zvládl propojit různorodé formy vzdělávání, ale zároveň také pracovní procesy s dalším vzděláváním. Ve zprávě je kladen důraz především na takové vzdělávání, které by bylo realizováno po celou dobu života každého jednotlivce. Každému z nás by mělo být v rámci celoživotního vzdělávání zajištěno, aby vzdělávání bylo flexibilní, pestré a dostupné v každé z životních etap, bez zřetele na to, které místo momentálně zastáváme. Takto uchopené celoživotní vzdělávání by mělo být přizpůsobováno jednak změnám vyplývajícím z charakteru práce, kterou v daný okamžik člověk vykonává, a jednak by mělo přispívat k permanentnímu rozvoji člověka, jeho znalostí, dovedností a schopností, ale také schopnosti umět adekvátně reagovat v kritických situacích. Kromě výše uvedeného by vzdělávání mělo člověku poskytnout možnost posilovat uvědomění si sebe sama, životního prostředí, které ho obklopuje a rovněž by mu mělo zajistit oporu pro naplňování sociálních rolí, jak na pracovišti, tak i v soukromí nebo společnosti. (Učení je skryté bohatství, 1997, s. 1 – 5)

Jádro návrhů komise sice spočívá v koncepci celoživotního učení, to ovšem v žádném případě neznamená, že není třeba se zabývat vzděláváním na jeho různých úrovních. Stěžejním cílem, kterého chce Komise dosáhnout, je především docílení podpory hlavních principů UNESCO, týkajících se vzdělávací oblasti. Za nejdůležitější považuje především nutnost rozvíjet základní vzdělávání, ale za neméně důležité spatřuje i přehodnocení vývoje

v oblasti středního a vysokoškolského vzdělávání. Pokud se týká celoživotního vzdělávání, jeho podstatu Komise shledává zejména v té skutečnosti, že celoživotní učení bude i nadále poskytovat možnost realizovat vzdělávání na různých typech úrovní a že bude poskytovat možnost pohybu z jedné vzdělávací úrovně do druhé a současně i možnost rozšíření metod vzdělávání v rámci každého konkrétního vzdělávacího systému s prvořadým cílem dopomoci ke zvýšení hodnoty každého z nich. Z uvedené zprávy současně také vyplývá, že koncepce celoživotního učení i nadále klade podstatný důraz na osvojování si primárních dovedností, tedy psaní, čtení a počítání, protože především toto jsou dovednosti, jejichž osvojení je nezbytně nutné z hlediska dalšího plnohodnotného vzdělávání a učení. (Učení je skryté bohatství, 1997, s. 7) Základní vzdělávání veškerého obyvatelstva planety je naprostou nezbytností. V návaznosti na celoživotní vzdělávání je naprostou nutností, aby základní vzdělávání dávalo každému jedinci základní nástroje, nezbytné pro jeho seberealizaci, a současně také přispělo ke všeobecnému rozvoji společnosti. (Učení je skryté bohatství, 1997, s. 44)

Vzdělávání v dnešní době nekončí s ukončením školní docházky, důraz je kladen především na vzdělávání a formování jedince v průběhu celého jeho života. To však neznamená, že by základní školní docházka byla nějakým způsobem podceňována, či opomíjena, právě naopak. Základní školství dává každému z nás ten nejdůležitější základ, který je pak nezbytné po celý život upevňovat a rozvíjet, mimo jiné také v tom smyslu, abychom se nejen učili dělat správné věci, ale abychom se učili tyto věci dělat správně. Tento přístup ke vzdělávání vychází především z neustálého vývoje lidské společnosti, který je spojován s novými objevy a s nástupem nových technologií, v důsledku čehož právě vzniká tlak na neustálý rozvoj a zdokonalování dovedností a schopností ekonomicky aktivní lidské populace.

1.1 Andragogika

Výchově a vzdělávání dospělých je zasvěcen samostatný vědní obor, kterým je andragogika, která jako věda o výchově a vzdělávání dospělých lidí, respektuje a reflektuje zvláštnosti, které s sebou vzdělávání dospělých přináší. Andragogika se vyznačuje jistými specifiky a velmi silně je s ní spojena praxe, ale, a to především vychází z mnoha dalších teoretických oborů opírajících se o empirické základy. Veteška s Tureckiovou, (2008, s. 19) výstižně konstatují, že andragogika je věda, která podporuje dospělé a pomáhá jim v efektivním učení se a pozitivním formováním jejich osobnosti. Beneš (2008 s. 31) k pohnu-

tkám, které vedly ke vzniku tohoto samostatného vědního oboru, dodává, že primárním důvodem vedoucím ke vzniku andragogiky, byla především společenská poptávka po nových typech znalostí.

S ohledem na tu skutečnost, že práce je věnována ženám, matkám na rodičovské dovolené a jejich dalšímu vzdělávání, tedy týká se vzdělávání dospělých, přičemž lze vycházet z domněnky, že u valné většiny matek existuje důvodný předpoklad, že dospělé jsou, zaměříme se v následující části na bližší seznámení se s touto vědní disciplínou.

Chceme-li časově vymezit počátky výskytu termínu andragogika, shledáme, že jako první, kdo poprvé tento termín použil, bývá v odborné literatuře uváděn Alexandr Kapp, německý vysokoškolský učitel, který jej v roce 1833 uvedl ve svém díle „Andragogika neboli vzdělávání v dospělém věku“. V tomto díle se uvedený autor věnoval především rozboru vzdělávacích teorií řeckých filozofů Platona a Aristotela. Kapp se použitím pojmu andragogika snažil odloučit nauku, která se zabývá vzděláváním dospělých od pedagogiky, která je označována jako nauka o vzdělávání dětí a mládeže. (Bartoňková, Šimek, 2002, s. 7) Samotný pojem andragogika, je možné volně přeložit jako „vésti muže“. Základem jsou řecká slova „aner, andros“ [muž] a „ago“ [vésti]. (Palán, 2002, s. 7)

Stejně jako je tomu i u jiných věd, tak i andragogika není vědním oborem, který by byl zcela přímočarý. Ne zřídka se setkáváme s celou řadou rozdílných názorů na její zařazení do systému věd, a stejně tak i na její poslání, smysl a postavení v systému pedagogických věd. Své uplatnění však nachází andragogika i v celé řadě dalších společenských disciplín.

Nahlédnutím do odborné literatury můžeme zjistit, že andragogika je pokládána jednak za vědu o výchově a vzdělávání dospělých a kromě toho se také zabývá i péčí o dospělou populaci, načež současně respektuje všechny nejrozmanitější zvláštnosti charakteristické pro dospělé jedince, nadto se také věnuje otázkám personalizace a socializace v oblasti výchovy a vzdělávání. V oblasti výchovy a vzdělávání se rovněž zabývá zvláštnostmi, které souvisí s působením zákonitostí pedagogiky na dospělé jedince, klade si za cíl vymezit osobnost dospělého jedince z pohledu procesu výchovy a vzdělávání, usiluje o vymezení mechanismu a principů výchovy a vzdělávání dospělých, současně také neopomíná monitorovat neobvyklé jevy, které lze detekovat v souvislosti se vztahy, které si vytváří jak k pedagogickým, tak i společenským vědám. Jak jsme již naznačili výše, odborná veřejnost se do současné doby nedokázala sjednotit v názorech na jednotnou definici uvedené vědní

disciplíny, nejčastěji však bývá označována za vědu o vzdělávání dospělých. (Palán, 2002, s. 7)

Například Průcha s Walterovou (2009, s. 18) v Pedagogickém slovníku vymezují andragogiku jako „teorii vzdělávání dospělých, která se vyvíjí jako samostatný vědní obor vedle klasické (školské) pedagogiky. Andragogika má interdisciplinární charakter (čerpá z psychologie, sociologie, ekonomie, teorie profesí aj.), má svou infrastrukturu, odborné časopisy, konference, aj.“ Uvedení autoři kromě výše uvedeného andragogiku také vidí jako „studijní obor připravující specialisty pro práci v oblasti vzdělávání dospělých, personalistiky, řízení lidských zdrojů aj.“

Pro většinu vědních disciplín je typický výskyt specifických, často užívaných pojmů, a nejenak je tomu i v andragogice. Z tohoto důvodu se nyní pokusíme ty nejzákladnější objasnit. V případě, že bychom tento krok vynechali, mohlo by pak velice snadno dojít k tomu, že bychom si mylně vykládali význam některých pojmů, nebo bychom je mohli zaměňovat, či nevhodně slučovat, což by v konečném důsledku naší práci neprospělo, ale naopak by to mohlo vést k mylným závěrům a nedorozuměním. Nesmíme však zapomenout podotknout, že vedle specifických pojmů andragogika užívá i spoustu všeobecných pojmů, využívaných i jinými vědními disciplínami. Nyní si tedy uvedeme ty nejzákladnější pojmy, které jsou užívány v andragogice.

Dospělost – obecně je význam tohoto pojmu vykládán poměrně rozmanitě a jeho jednoznačné vystižení je poměrně složité. Ohlédneme-li se do minulosti, zjistíme, že jedním z učenců, kteří se pokusili o výklad pojmu dospělost, byl Jan Amos Komenský, který dospělého jedince charakterizoval jako bytost, která dosáhla maximální hranice svého dosažitelného věku a sil, tak aby byla schopna plnit úkoly, které přináší život a opravdu začíná žít tím skutečným způsobem života, k němuž směřovalo veškeré jeho učení a příprava. Jiná skupina odborníků se domnívá, že dospělost je stav, kterého jedinec dosáhne, jakmile doroste a získá dostatek síly potřebné k vykonávání všech dalších činností ve svém životě již zcela samostatně. Pokud bychom hledali definici dospělosti z pohledu práva, pak bychom zjistili, že se jedná o období, během něhož člověk završí školní přípravy na své budoucí povolání a vstoupí na pracovní trh. Pokud bychom chtěli definovat dospělost optikou andragogiky, pak je možné konstatovat, že dospělý je ten jedinec, který vyvrhl nejen fyzicky, ale také mentálně a sociálně, je vyvrhlý i citově a úspěšně absolvoval přinejmenším základní vzdělání. (Palán, 2002, 8 – 9)

Distanční vzdělávání – pojem, který nahradil dříve u nás hojně užívaný termín dálkové vzdělávání. Od užívání tohoto pojmu však bylo záhy upuštěno, bylo tomu tak především proto, že dálkové studium samo o sobě je jednou z možných variant studia, které lze uskutečňovat při zaměstnání, redukováním denního studia. Distanční vzdělávání je formou studia, kterou je možné realizovat mnoha způsoby. Jedná se o formu studia, která nabízí moderní vzdělávací techniky a mimo to poskytuje i kompenzační vzdělávací služby pro dospělé účastníky, kteří studují ve valné většině případů samostatně. Zodpovědnost za výsledky studia uskutečňovaného v rámci distančního vzdělávání mají ve svých rukou především sami studující. (Palán, 2002, s. 15)

Otevřené vzdělávání – pojem, který vyjadřuje takový typ vzdělávání, který je organizován způsobem umožňujícím všem potenciálním uchazečům studovat a vzdělávat se. Podstata otevřeného vzdělávání spočívá jednak v tom, že poskytuje rozsáhlé možnosti vzdělávání v různých oblastech a oborech, ale mimo toho je pro otevřené vzdělávání také typické, že uchazeči mající zájem o tuto formu studia nejsou nuceni dokládat naplnění jakýchkoli vstupních předpokladů. Stejně, jak je tomu u distančního vzdělávání i u této varianty leží odpovědnost za studijní výsledky výhradně na bedrech studujících. Největší přednost této formy vzdělávání lze spatřovat v tom, že každý ze studujících má možnost zvolit si vlastní tempo vzdělávání, které je pak uskutečňováno buďto ve formě distančního nebo externího vzdělávání. V rámci otevřeného vzdělávání lze využít i učení takzvaně na dálku, což v jádru představuje individuální vzdělávání. (Palán, 2002, s. 16)

Vzdělávání dospělých – je pojem, jenž vyjadřuje vzdělávání té části populace, která je označována jako dospělá, zahrnuje i všechny ostatní vzdělávací činnosti, které se svou podobou blíží školskému vzdělávání dospělých a případně i následující vzdělávání. Samotný pojem bývá obvykle vysvětlován ve dvou rovinách. (Bartoňková, Šimek, 2002, s. 489) První rovina vnímá vzdělávací proces jako promyšlené a systémově uspořádané získávání, předávání a upevňování dovedností, vědomostí, způsobilostí, návyků, stanovisek, postojů, a modelů chování lidí, kteří své školní vzdělávání již ukončili a vstoupili na trh práce. Druhá rovina vnímá vzdělávací proces jako vzdělávací soustavu individuálních činností, které doplňují, nahrazují a rozšiřují dosavadní úroveň vzdělání dospělých, kteří usilují záměrně o rozvíjení svých znalostí a dovedností, nepostradatelných nejen pro práci, ale také pro naplňování životních, osobních, ale také společenských rolí.

Vzdělání - je popisováno jako soubor vědeckých a technických znalostí a dovedností, individuálních, mravních a etických zájmů, které jsou výlučným vlastnictvím každého jedin-

ce. Vzdělání je charakterizováno jako výsledek vzdělávání. (Beneš, 2014, s. 16). Pojem vzdělání můžeme také považovat za označení úrovně, již bylo dosaženo samotným vzděláváním. Na místě je zde však nutné poznamenat, že se jedná o úroveň, která je považována za permanentně otevřenou a nikdy nekončící, k jejímuž zvyšování, doplňování a prohlubování musí docházet po celou dobu života člověka. Dosažená úroveň vzdělání je rozlišována v návaznosti na momentálně nejvyšší dosažený stupeň vzdělání, v souvislosti s čímž rozlišujeme základní, středoškolský a vysokoškolský stupeň vzdělání.

Učení – je pojem zpravidla vykládaný jako proces, v jehož průběhu dochází k uplatňování vzdělávacích aktivit nebo také jako výsledek osvojení zkušeností, které člověk získal a které vedou k nabývání a rozvoji poznatků, které vedou k trvalým změnám ve struktuře lidské osobnosti a v chování, ale také k rozšiřování vědomostí, osvojování si nových postojů a dovedností a mimo toho také k upevňování hodnot. (Palán, 2002, s. 199)

Andragogika je na straně jedné vědní obor, ale na straně druhé je možné ji považovat i za směr, který nám ukazuje, kudy se ubírat, aby náš další život byl smysluplnější a bohatší. Vzdělávání dospělých nepřináší vždy jen zásadní posun v profesní oblasti, ale přispívá také k naplňování pocitu uspokojení člověka sama se sebou. Toto uspokojení by však nikdy nemělo dosáhnout pomyslného vrcholu. Člověk by měl chtít vědět stále víc a víc, čím víc toho vím, tím víc chci vědět. Andragogika je zde tedy především proto, aby formovala, prohlubovala a rozvíjela podmínky a předpoklady a vzdělávala odborníky potřebné k dalšímu vzdělávání dospělé populace, a to jak po stránce teoretické, tak i po stránce praktické.

1.2 Celoživotní učení

Jak lze již z názvu této podkapitoly dovodit, je na první pohled patrné, že se v tomto případě jedná o takové učení, které člověka provází po celou dobu života. Pravděpodobně by téměř každý z nás vyjádřil souhlas s tím, že se jedná o jednu z nejpodstatnějších záležitostí, která napomáhá lidskému jedinci k naplňování jeho subjektivních potřeb. V tomto případě se tedy nejedná o nějakou nahodilou činnost, ale je tomu právě naopak. Podstata celoživotního vzdělávání dává člověku možnost aktivně zapojit se, v kterékoli z fází života do procesu vzdělávání, aby si doplnil mezery ve svých vědomostech a dovednostech. Celoživotní vzdělávání je realizováno v několika fázích, které na sebe navazují, přičemž jednotlivé fáze jsou spojeny s biologickým stářím člověka. Samotný počátek neboli první fáze spadá do období předškolního věku, v tomto případě pak mluvíme o předškolní výchově. Na tuto první fázi navazuje fáze povinného školního vzdělávání, vzdělávání, probíhající v této fázi

je v ČR upraveno zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a mimo to také vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Na druhou fázi, tedy na fázi povinného základního vzdělávání navazuje závěrečná vzdělávací fáze, která je zaměřena na vzdělávání dospělých.

Ne právě malé množství lidí se obvykle zkresleně a mylně domnívá, že celoživotní vzdělávání je momentálním výdobytkem současné doby, ale ve skutečnosti je tomu právě naopak, protože jak lze zjistit z pramenů dochovaných z historie, celoživotní učení lze zaznamenat už ve středověku. Jedná se o zcela logickou skutečnost, protože pokud by se lidé v minulosti nikterak nevzdělávali, nemohlo by docházet k učinění nových objevů a nemohlo by tak docházet k pokrokovým revolučním změnám. Už v dobách starého Egypta je možné pozorovat zárodky vzdělávání dospělých, v této době zde byli vychováváni zejména lékaři, kněží, architekti a rovněž i vojáci. Podobně tomu bylo i ve starém Řecku, zejména pak v Platónově akademii, kde docházelo ke vzdělávání dospělých, a to hlavně v oblastech mravní, tělesné a etické výchovy. (Palán, 2002, s. 37)

Dnešní doba je však zcela odlišná. Pro soudobé moderní společnosti bylo nejdůležitější ze všeho umět se srovnat s množstvím názorů, které vyplývají z celosvětové plurality. Společnosti byly nuceny zaujmout postoj k sociálnímu nesouladu a emancipačním snahám, byly nuceny vyrovnat se s narůstající mobilitou a spolu s ní spojenou narůstající koncentrací obyvatelstva ve městech, ale i s důsledky průmyslové revoluce a rozmachem vědy, techniky a kultury, stejně tak jako s rozpadem tradičních sociálních hodnot a struktur. Stát, jako reprezentant a realizátor politické moci ve státě zareagoval na výše uvedené změny mimo jiného také tím, že zavedl povinné školství. Tímto krokem se stát snažil uspokojit narůstající požadavky po čím dál tím častěji vyhledávaných nových kvalifikacích, odbornostech a vědomostech, ale vedlejším cílem zavedení povinné školní docházky bylo zajistit si nástroj vhodný k rozhodování o tom, co se lidé mají, či nemají učit. Jedním z dalších důvodů, vedoucích ke vzniku organizovaného vzdělávání pro dospělé, byla také snaha vyrovnávat nedokonalost školského systému. (Beneš, 2008, s. 20 – 21)

K výraznější podpoře vzdělávání dospělých došlo v českých respektive československých dějinách ze strany formálních státních orgánů až po zrodu samostatného československého státu. Projevem této podpory se stal samostatný zákon věnovaný vzdělávání dospělých, k jehož vydání došlo v roce 1918. (Beneš, 2008, s. 25)

1.2.1 Formy celoživotního učení dospělých

Vzdělávání dospělých bývá odborníky zpravidla členěno do tří základních skupin. V souvislosti s tímto přístupem rozlišujeme: **vzdělávání formální, neformální a informální**.

Formální vzdělávání se uskutečňuje ve vzdělávacích zařízeních, obvykle ve školách. Obsah, funkce, forma organizace, cíle a metody hodnocení formálního vzdělávání jsou stanoveny právními předpisy. Jedná se o takový typ vzdělávání, v němž je zahrnuto absolvování jednotlivých stupňů vzdělávání, které na sebe obvykle navazují (vzdělání základní, střední s výučním listem, střední s maturitní zkouškou, vyšší odborné v konzervatoři, vyšší odborné a vysokoškolské). Úspěšné absolvování a ukončení jednotlivých stupňů a typů vzdělávání je osvědčováno příslušným potvrzením (závěrečné vysvědčení, výuční list, vysvědčení o maturitní zkoušce, diplom atd.).

Formální vzdělávání, které bývá řízené firmou, je velmi často přijímáno negativně a je považováno za povinnost a ztrátu času. Pro většinu dospělé české populace nepředstavuje v jejich životě formální vzdělávání nikterak atraktivní záležitost. Je tomu tak hned z několika důvodů. Jedním z těchto důvodů je ta skutečnost, že kapacita škol a jednotlivé vzdělávací programy nejsou nabízeny v takové podobě a rozsahu a jejich možnost uskutečňování takovými metodami, které by dokázaly dospělé zájemce zaujmout. Dalším důvodem je absence silné motivace k dalšímu vzdělávání. Pokud dospělému jedinci chybí motivace, nepřiměje ho k opětovnému zapojení se do formálního vzdělávání ani ta nejlepší z nejlepších nabídek vzdělávacích programů. (Rabušicová, Rabušic, 2008, s. 41 – 59).

Barták pod pojmem formální vzdělávání spatřuje „Hierarchicky strukturované, chronologicky navazující institucionalizované vzdělávání, které vede k získání příslušného stupně vzdělávání a je ukončeno výučním listem, vysvědčením nebo diplomem“ (Barták, 2007, s. 8).

Neformální vzdělávání se orientuje na osvojování si vědomostí, dovedností a kompetencí, které mohou přispět ke zlepšení pracovního a společenského uplatnění vzdělávaného jedince. Neformální vzdělávání bývá poskytováno jednak v institucích zaměstnavatelů, v soukromých vzdělávacích zařízeních, ve školských zařízeních, v zařízeních nestátních neziskových organizací a v dalších organizacích. Do neformálního vzdělávání zahrnujeme různé typy kurzů, jako například kurzy cizích jazyků, rekvalifikační kurzy, počítačové kurzy, ale i přednášky a krátkodobá školení. Realizace tohoto typu vzdělávání si vyžaduje přítomnost odborného lektora, proškoleného vedoucího či učitele. Absolvováním uvedené

formy vzdělávání nedochází k získání jakéhokoli stupně vzdělání. Dle uskutečněných výzkumů se této formy vzdělávání účastní zpravidla mladší a vzdělanější část populace a nejčastěji jsou navštěvovány takové kurzy, které mají nějakou souvislost se zaměstnáním vzdělaného jedince. (Rabušicová, Rabušic, 2008, s. 61 – 75).

Palán pak definuje neformální vzdělávání jako „Veškeré vzdělávání dospělých, které nevede k ucelenému školskému vzdělávání. Realizuje se mimo formální vzdělávací systém. Je zaměřen na určité skupiny populace a organizují je různé instituce (instituce vzdělávání dospělých, podniky, kulturní zařízení, nadace, kluby, apod.).“ (Palán, 1997, s. 75)

Informální učení je vnímáno jako proces, při němž dochází k nabývání vědomostí, získávání dovedností a osvojování si kompetencí vyplývajících z dennodenních činností a zkušeností a to jak v zaměstnání, tak i v rodině, ale i při trávení volného času. Součástí informálního učení je i sebevzdělávání, při němž však nemá učící se jedinec možnost si znalosti a vědomosti nabyté v průběhu sebevzdělávání jakkoli ověřit (např. sledování televizních jazykových kurzů). Podstatný rozdíl, který odlišuje informální učení od formálního a neformálního vzdělávání spočívá především v tom, že se jedná o vzdělávání, které není organizované a ve valné většině případů je nesystematické a není koordinováno po institucionální stránce. Přes to však je jednou z historicky nejstarších metod nabývání znalostí a dovedností. V podstatě naše veškeré každodenní aktivity způsobují, že se informálně učíme, ať již jsme si toho vědomi, či nikoli. (Rabušicová, Rabušic, 2008, s. 77 - 95).

Ve Strategii (2007, s. 9 - 10) je k objasnění pojmu této formy vzdělávání uvedeno, že „Informální učení je chápáno jako proces získávání vědomostí, osvojování si dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině, ve volném čase. Zahrnuje taky sebevzdělávání, kdy učící nemá možnost ověřit si nabyté znalosti (např. televizní jazykové kurzy). Na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání je neorganizované, zpravidla nesymetrické a institucionálně nekoordinované.“

2 MOTIVACE

Slovo *motivace* je slovo mající latinský původ a vzniklo odvozením od slova *motiv*, přičemž slovo *motiv* vychází z latinského slova *movere*, které přeloženo znamená *hýbat, pohybovat*. Motiv je tedy to něco, co nás a naši mysl uvádí do pohybu a nutí ke změně. Motiv nám dává znát, že se v nás něco děje a že existuje něco, co nás pohání vpřed. Podnětem se může stát naplnění potřeby či touhy, mohou to být také emoce, které nás vedou k tomu, abychom nějakým způsobem jednali. Rozhodujícím činitelem je v tomto případě lidská vůle, coby impulz pro učinění rozhodnutí něco vykonat. Jedná se o vědomý úmysl podnitit realizaci nějaké činnosti. Úmysl, který se zjevně promítá do chování jednotlivce, které bude jevit známky promyšlenosti a připravenosti. (Adair 2004, s. 14).

Motivace je jednou ze základních dílčích osobnostních kultur jedince, je tedy jednou z dimenzí osobnosti. Význam motivace pro osobnost člověka tkví především v její náramné proměnlivosti, vlivem čehož je možné ji pokládat za nejzajímavější, ale současně i za nejvíce komplikovanou součást osobnosti člověka. Lidská psychika se mimo jiné vyznačuje tím, že je ovlivňována nemalým množstvím osobitých, přičemž ne naprosto vědomých niterních hybných sil, jako jsou motivy a pohnutky, které aktivizují a směřují člověka a jeho konání tak, aby veškeré tyto síly měly jeden směr a mířily k jednomu a témuž cíli. Takto vykonávané činnosti se potom směrem vně jeví jako motivované jednání. (Bendová, Nový 2002, s. 13 - 15).

„Smyslem motivace je nenásilné vytvoření pozitivního přístupu k něčemu – často k nějakému výkonu či typu chování. Slovem motivace se obvykle označuje jak proces, tak jeho výsledek – tedy skutečnost, že se něco děje, stejně jako fakt, že něco existuje.“ (Provazník 2002, s. 14)

2.1 Původce motivace

Zdroje motivace rozdělujeme do dvou základních skupin, jednak na zdroje motivace vnitřní a jednak na zdroje vnější. To, jakým způsobem se bude člověk chovat je ovlivňováno především jeho aktuálním vnitřním stavem, přičemž zmíněné vnitřní stavy slouží jako zdroje (stimuly) pro motivy. Jako příklad si můžeme uvést následující situaci: motivem je jídlo, stimulem je hlad. Stimul určuje a ovlivňuje projevy chování jen v takovém případě, kdy se střetne s vnitřním motivem, kterým je potřeba. Motivы nemusí

vždy nutně být pouze přechodné, jako jsou například momentální biologické potřeby, ale může se jednat i o motivy trvalejšího charakteru v podobě ideálů a zájmů. Tuto skutečnost je nutné mít na paměti v situacích, kdy máme potřebu vědomě působit na změnu v chování druhých, bez ohledu na to, zda se jedná o výchovu či pracovní výkon. Výše uvedený děj nazýváme jako motivování či stimulaci, jinými slovy řečeno, jedná se o působení na vnitřní motivační systém jedince z vnějšku, s úmyslem ovlivnit jedincovo chování (Pauknerová a kol. 2006, s. 92 – 93).

Rozlišujeme celou řadu motivačních faktorů, které můžeme využít pro aktivní posílení motivace. Za nejčastější motivační faktory je možné považovat (Forsyth 2009, s. 31 – 40):

- **Úspěch** – jinými slovy uspokojení z dosažení něčeho, o co jsme usilovali. V průběhu pracovního dne se setkáváme s celou řadou ať již menších nebo větších úspěchů. Významné jsou ty faktory, které nějakým způsobem přispívají k povšechnému uspokojení. Úspěch je pojem značně relativní a každý jedinec má jinak nastaveny hodnoty a měřítko úspěchu a tím i vlastní uspokojení. Na pracovních pozicích, kde zaměstnanci nedosahují uspokojivého pocitu z dobře vykonané práce, budou vždy tito jedinci méně spokojeni a neobjeví-li se zjevné faktory, které povedou k úspěchu, pak si zaměstnanci tyto faktory vytvoří sami.
- **Uznání** – jestliže jsme výše uvedli, že úspěch je důležitým faktorem motivace, pak je zapotřebí dodat, že uznání je ještě potřebnějším motivačním faktorem. Možnost vyjádřit uznání vyžaduje dobrou organizaci práce a co nejpřesnější vymezení úkolů a stanovení cílů, aby si lidé byli vědomi toho, za co jim náleží uznání, kterého se jim dostává. Uznání může mít podobu navýšení platového ohodnocení nebo povýšení.
- **Ocenění formou odměny** – jedná se o formu odměny, která může mít různé podoby, odměna může mít podobu výplaty finanční hotovosti a zrovna tak bonusového balíčku. Zaměstnanci může být také poskytnuto k užívání pro soukromé účely firemní auto, může obdržet provizi, může mu být poskytnuta finanční výpomoc formou půjčky popřípadě úhrady cestovního pojištění, ale stejně tak se může jednat o příspěvek na penzi. Odměnou může také být podíl na zisku firmy, dovolená navíc, pružná pracovní doba a další.

- K dalším formám uznání je řazena odpovědnost a umožnění kariérního postupu.

2.2 Motivace vedoucí dospělé k dalšímu vzdělávání

K dalšímu vzdělávání člověka je nesmírně důležitý motiv, který ho ke vzdělávání přivádí. Není možné jednoznačně konstatovat, že každý, kdo se rozhodl pro další vzdělávání, se tak rozhodl dobrovolně. Nezřídka se pak stává, že pokud vzdělávání dospělých souvisí s vykonávanou profesí, zaniká jeho dobrovolnost. Kdokoli z dospělých, který se účastní dalšího vzdělávání, musí tedy být něčím nebo nějakým způsobem motivován. Existuje nespočet motivů a současně i řada obsáhlých výzkumů prováděných v řadě míst na světě, které se zabývaly analýzou těchto motivů. Na základě provedených výzkumů bylo možné sestavit do jisté míry přesnou typologii motivů vedoucích dospělého člověka k dalšímu vzdělávání. Pro někoho je motivem pro další vzdělávání potřeba navazovat další sociální kontakty, popřípadě nacházet nové sociální podněty, jiného, jak jsme již uvedli výše, k dalšímu studiu vedou profesní potřeby a důvody. Jsou jedinci, pro něž je motivem ke vzdělávání možnost podílet se na politickém životě, zejména pak na místní úrovni, jiní se pro vzdělávání rozhodnou pod tlakem svého vnějšího prostředí, zkrátka proto, že to jejich okolí od nich očekává. Vzdělávání dospělých v klasické podobě ponejvíce odpovídá motivace, která je založena na samotném poznávacím významu vzdělávání, je tedy založena na hodnotě znalostí včetně jejich získávání. Zjednodušeně pak lze v těchto případech říct, že motivem se stává touha po poznávání světa, který nás obklopuje, ale i touha po poznání sebe sama. (Beneš, 2008, s. 82 – 84)

Jak jsme již výše uvedli, člověk je k tomu, aby nějakým způsobem jednal motivován, a rozhoduje se k tomuto jednání hlavně na podkladě racionálních argumentů, které pramení z informací, které ke konkrétní věci získal a zvažuje klady a záporny, které mu zvolené jednání může v konečném výsledku přinést. Rozlišujeme faktory, ovlivňující volbu účasti či neúčasti na vzdělávání, tyto faktory souvisí se sociálním a ekonomickým zázemím, s kvalitativní preferencí vzdělávání, s motivací a případnými bariérami, které jsou buď subjektivní, nebo objektivní povahy. Výzkumem problematiky vzdělávání dospělých se v České republice zabývali například Milada a Ladislav Rabušicovi (2009). Na základě provedeného výzkumu zveřejnili následující výsledky: souvislost s prací uvedlo jako důvod pro formální vzdělávání v minulých 15 letech 70 % respondentů, 53 % z toho počtu se snažilo zlepšit si tak své možnosti na pracovním trhu a pro 17 % respondentů bylo

důvodem naplnění požadavku zaměstnavatele. Osobní rozvoj jako motiv pro vzdělávání uvedlo 23 % dotazovaných. V jednotlivých motivech, které vedly dospělé respondenty k dalšímu formálnímu vzdělávání, bylo možné spatřovat i rozdíly z hlediska věkového složení respondentů. Dospělí jedinci ve věku do 35 let byli k návratu do školy motivováni pracovními důvody, respondenti nad 35 let uváděli jako důvody motivace ke vzdělávání snahy o osobní rozvoj a případně nemožnost dřívějšího studia. (Rabušicová, Rabušic, 2009, s. 50) Z postojů ekonomicky aktivních respondentů k vlastním dovednostem vyplynulo, že převážná většina české ekonomicky aktivní populace pokládá své dovednosti a znalosti potřebné pro výkon aktuální profese za dostačující: odpověď rozhodně ano zvolilo 44 % respondentů, odpověď spíše ano 50 %, pro spíše ne se rozhodlo 5 %, rozhodně ne uvedlo 1 % respondentů. Jedním ze závěrů této části výzkumu bylo konstatování výzkumníků, že u populace, která se ve většině domnívá, že to, co umí je dostačující, nelze příliš předpokládat, že by byla dostatečně motivována k účasti na dalším vzdělávání. Pokud se týká formálního vzdělávání a nutnosti získat oficiální doklad o absolvování konkrétního vzdělávání, uvedlo 88 % respondentů, že se nechce k této formě vzdělávání vrátit. Necelých 77 % ekonomicky aktivní populace ve věku od 25 do 64 let v ČR dosáhlo středoškolského vzdělání a jen nepatrná část z uvedeného počtu, konkrétně 1,1 % (což je 5x méně, než je uváděný průměr v rámci EU) usiluje o doplnění a zvýšení si vzdělání. (Rabušicová, Rabušic, 2009, s. 50-56)

Co se týká motivace zapojení se dospělých do dalšího vzdělávání, jedná se o kombinaci řady institucionálních, ekonomických, kulturních i sociálních faktorů, ovlivňujících postoje obyvatelstva k dalšímu vzdělávání. Mimo ekonomické vyspělosti a z ní vyplývající životní úrovně obyvatelstva dané země, motivaci ovlivňuje i kvalita legislativního a institucionálního prostředí, popřípadě skladba a soustava institucí nabízejících další vzdělávání, svůj podíl má také kvalita a dostupnost nabízených programů. Za situace, kdy je převážná většina dalšího vzdělávání uskutečňována v bezprostřední vazbě na určitou profesi nebo také z podnětu zaměstnavatele, hrají podstatnou roli vnitřní a vnější stimuly, které podněcují vzdělávání pracovní síly. K těmto stimulům řadíme podobu trhu práce, strukturu ekonomiky, technickou náročnost produkce či míru zavádění inovací v podnikové sféře. (ČSÚ, 2014, s. 25)

Z výsledků mezinárodního výzkumu, který se týkal vzdělávání dospělých (AES – Adult Education Survey), který v roce 2011 proběhl i České republice, zveřejnil Český statistický úřad mimo jiné i přístupy k účasti v dalším vzdělávání v ČR podle ekonomického

postavení osob v rozmezí 25 – 64 let. V kategorii osob v domácnosti, či na rodičovské dovolené uvedlo 68,2 % respondentů, že se žádného vzdělávání neúčastnili ani se účastnit nechtěli a pouhých 5,9 % respondentů se vzdělávání účastnilo a mělo zájem vzdělávat se ještě více. (ČSÚ, 2014, s. 25)

2.3 Bariéry bránící vzdělávání dospělých

K utváření motivace k učení dochází již ve stadiu rané socializace a zejména zkušenosti získané v rámci učení bývají častou příčinou a faktorem, který ovlivňuje negativně chuť k učení v budoucnu. Jádrem bariér bránících vzdělávání bývají obvykle účinky vlivů psychologických, pedagogických případně organizačních. K formování bariér dochází vlivem vnitřních a vnějších činitelů, přičemž nejsou výjimečné situace, kdy působí demotivačně pospolu. Je možné je rozdělit na tři základní kategorie důvodů - jedinec nechce, nemůže nebo se neumí vzdělávat. V případech, kdy se dospělý jedinec vzdělávat nechce, bývají důvodem předchozí negativní zkušenosti, které jsou spojeny s nevhodně zvoleným vzdělávacím programem, který nerespektoval schopnosti a potenciál jedince. Dalším důvodem, majícím demotivující účinky může být zklamání z toho, že po absolvování náročného vzdělávacího programu nedošlo ke společenskému či ekonomickému uznání získaného vzdělávání. Na motivaci nepřidá ani stav, v jehož důsledku nevedly vzdělávací snahy ke zvratu v dlouhodobé situaci, jakou je například nezaměstnanost. Existuje i taková kategorie osob ve společnosti, která necítí potřebu vzdělávat se, a to zejména z toho důvodu, že i bez vzdělání se jim dostává vysokých příjmů a společenského uznání v souladu s jejich představami. Rovněž ti jedinci, kteří mají prospěch z šedé ekonomiky, zpravidla nevnímají vzdělávání jako prostředek vedoucí ke zvyšování společenského uznání a prestiže, které získali jinými prostředky a způsoby. Do další skupiny osob, která necítí potřebu se vzdělávat, patří často jedinci, kteří žijí na rozhraní životního minima a bez společenského postavení. Jako bariéra mohou působit případy, kdy se jedinec učit neumí, neosvojil si učební návyky a styl učení a postrádá zkušenost, která by ho ke vzdělávání motivovala, popřípadě se v minulosti vzdělával a musel vynaložit nadměrnou námahu, která nepřinesla kýžený efektivní výsledek, což ho odradilo od následného dalšího vzdělávání. Jako bariéra může působit i prognóza rodinného zázemí, které poskytuje určité kulturní bohatství a vzdělávání se tak může stát přístupným jen pro vyvolené jedince. Pod tlakem institucionálních nedokonalostí v našem školství dochází ke snižování obnovování vzdělávání v současné společnosti. Šance studovat se v ČR dostává pouze 4 % dětí pocházejících z rodin, v nichž

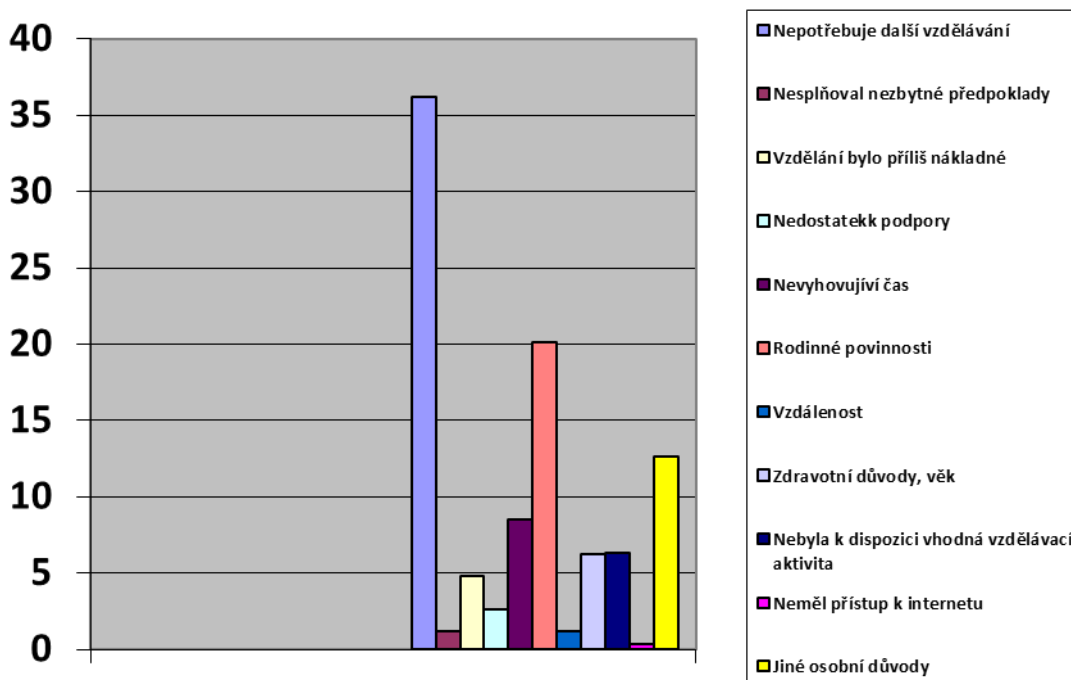
živitel nedosáhl vzdělání zakončeného maturitou, naproti tomu se stejné šance dostane 39 % dětí z rodin, v nichž jsou rodiče vysokoškolsky vzděláni. Bariéry, které brání vzdělávání, ve většině případů vychází z finančních, rodinných a časových důvodů popřípadě z nedostatku možností a příležitostí. (Palán, 2002, s. 168 - 171)

Z výsledků mezinárodního výzkumu, který se týkal vzdělávání dospělých (AES – Adult Education Survey), který v roce 2011 proběhl i České republice, zveřejnil Český statistický úřad mimo jiné i nejčastěji uváděné překážky a důvody neúčasti ve formálním a neformálním vzdělávání (ČSÚ, 2014, s. 27):

- nepotřebuje další vzdělávání,
- rodinné povinnosti,
- jiné osobní důvody,
- zdravotní důvody či důvody spojené s věkem,
- čas konání výuky byl nevyhovující,
- nebyla k dispozici vhodná vzdělávací aktivita,
- cena – vzdělávání bylo příliš drahé,
- nedostatek podpory ze strany zaměstnavatele či veřejných institucí,
- vzdálenost – obtížně dostupné,
- nesplňoval nezbytné předpoklady
- neměl přístup k internetu na dálkové studium.

Níže uvedený graf č. 1 znázorňuje výskyt četnosti nejčastěji uváděných překážek a důvodů vedoucích k neúčasti na formálním a neformálním vzdělávání, tak jak vyplynuly z výsledků výše uvedeného mezinárodního výzkumu.

Grafické č. 1: Hlavní překážka v účasti či důvod k nezapojení se do vzdělávání

Zdroj: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vzdělávání dospělých v České republice v Evropském kontextu. Specifické výstupy z šetření Adult Education Survey 2011*. Praha: Český statistický úřad, 2014. s. 27

Z uvedeného grafického znázornění je patrné, že jako nejčastější překážky a důvody vedoucí k neúčasti na formálním a neformálním vzdělávání byly uváděny: nepotřebnost dalšího vzdělávání, rodinné povinnosti, jiné osobní důvody nebo také nevyhovující čas. Nejmenší potíže pak činily nedostatečný přístup k internetu, vzdálenost a nesplnění nezbytných předpokladů, umožňujících další vzdělávání.

3 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ V ŽIVOTĚ ŽENY

Možný (2002, s. 126) označuje mateřství za patrně jednu z nejvýznamnějších etap v životě ženy. Jedná se o etapu v životě ženy, k níž dochází pod silným vlivem kulturního tlaku zaměřeného především na ženu, neboť jak autor uvádí, „Sociální status ženy je historicky těsně svázán s mateřským státem.“ Mateřství je tedy v tomto smyslu vnímáno jako něco naprosto přirozeného, co k životu ženy od nepaměti neodmyslitelně patří. Avšak často, a u prvorozených dětí především, se stává, že k početí dítěte dochází neplánovaně, což může znamenat mimo jiného také ostrý zásah do vzdělávacího procesu nastávající matky. Možný dále uvádí, že přechod k mateřství je přechodem, který nelze revokovat. Zvolit si školu, profesionální orientaci, zaměstnání, životního partnera, to vše lze v průběhu života opakovat, avšak jednou učiněné rozhodnutí přivést na svět dítě, vzít zpět možné není „dítě se nedá vzít zpět anebo vyměnit za jiné.“ Mít dítě představuje zlom v životě ženy, na který je těžké se předem připravit, nejedná se o pozvolný přechod z jedné životní fáze do druhé, jako je tomu například v případě odchodu do důchodu, o kterém člověk ví dlouho dopředu a může se na tuto situaci pozvolna připravovat. Narození je pravým opakem, najednou je zde dítě, které tu nikdy předtím nebylo. Těhotenství sice připravuje ženu na mateřství po stránce fyziologické, nikoli však již po stránce sociální, kdy právě naopak často dochází k vytváření idealizujících představ a iluzí o děťátku, které má přijít na svět. K tomuto stavu dochází především u matek prvního dítěte, pro něž je pak narození dítěte v nejednom případě šok doprovázený mentální nestabilitou v období raného mateřství, která bývá v případě těžkého průběhu označována jako laktační psychóza, za jejímž vznikem nestojí jen hormonální, ale také sociální příčiny. (Možný, 2002, 126 -132)

Z výše uvedeného je patrné, že mateřství představuje pro ženu nesmírný předěl v jejím životě. Pro ženu je zde najednou mnoho nového, co tu dříve nebylo, co musí zvládnout, ale nové je to také především v tom, že se to netýká jen jí samotné, ale že je tu někdo, její dítě, které je na ni zcela odkázáno a to po všech stránkách. Matka dítě kojí, s láskou o ně pečuje, mluví k němu, pozvolna ho učí samostatnosti, formuje jeho budoucí náhled na svět, je tou nejdůležitější osobou, která se podílí na jeho socializaci (socializační vliv na dítě má samozřejmě i otec, avšak s ohledem na dobu, kterou v průběhu dne matka s dítětem stráví, je její podíl na jeho vývoji bezpochyby tím nejvýznamnějším). K tomu, aby pro zvládnání nejen všech výše uvedených úkolů měly rodiny a matky dostatek prostoru, se stát snaží vytvořit vhodné podmínky, které spočívají především v poskytování mateřské a rodičovské dovolené. Jak z uvedeného vyplývá, rodičovská dovolená je určena rodičům, tedy v rámci tohoto

institutu může o dítě pečovat i otec, jako druhý rodič. Nezáleží tedy na tom, který z rodičů využije institutu rodičovské dovolené, která je určena především k podpoře rodin a matek s dětmi.

Tvorba vhodných podmínek vychází především z tzv. refamilizující politiky, k jejímuž uplatňování, jak uvádí Saxonberg se Sirovátkou (In Sirovátka, Hora, 2008, s. 177) dochází v průběhu posledních let v bývalých komunistických zemích, Českou republiku nevyjímaje. Refamilizující politika je politika, která usiluje o co nejdélší udržení dítěte v péči rodiny. Rodičovská dovolená zpravidla plynule navazuje na předcházející mateřskou dovolenou a její význam spočívá především v zajištění péče a výchovy dítěte.

3.1 Rodičovská dovolená z pohledu legislativy

Zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 196) říká, že „K prohloubení péče o dítě je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnankyni a zaměstnanci na jejich žádost rodičovskou dovolenou. Rodičovská dovolená přísluší matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku 3 let.“

V souladu se zákoníkem práce (zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, § 191) je rodičovská dovolená překážkou v práci na straně zaměstnance, pro kterou je zaměstnavatel povinen omluvit nepřítomnost zaměstnankyně a zaměstnance v práci po dobu čerpání rodičovské. Zákoník práce se zabývá rodičovskou dovolenou pouze z pohledu otázek týkajících se poskytnutí pracovního volna, finanční zabezpečení neřeší. Otázkami, které se týkají finančního zabezpečení matky či otce dítěte na rodičovské dovolené se zabývá zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Na základě tohoto právního předpisu „Rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, má nárok na rodičovský příspěvek nejdéle do 4 let věku tohoto dítěte, a to nejdéle do doby, kdy byla na rodičovském příspěvku vyplacena z důvodu péče o totéž nejmladší dítě v rodině celková částka 220 000 Kč.“ (zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře § 30 odst. 1) Rodičovská dovolená je matce nebo otci dítěte poskytována na základě jejich žádosti.

3.2 Postavení matky

Délka mateřské a následné rodičovské dovolené se může na straně jedné jevit jako výhoda, avšak v konečném důsledku může mít pro matku opačný efekt, které s sebou přináší nemá-

lo úskalí. Genderová studie, uskutečněná v rámci projektu „Sladování soukromého a pracovního života v mezinárodním kontextu: výměna know-how a rozvoj tematické sítě“ se zabývala fakty a poznatky, které se vztahují k postavení matek v Evropské unii. Autorky Jonášová, Frýdlová a Svobodová (2012) ve svých závěrech konstatovaly, že zaměstnavatelé v České republice poskytují velmi málo možností pracovat na částečný úvazek pro matky pečující o děti. Současně se Česká republika potýká s nedostatečnou nabídkou dostupné péče o malé děti a také s výskytem pracovní diskriminace českých matek, pro něž by bylo přínosem po návratu z rodičovské dovolené, kdyby jim bylo umožněno využívat ve větší míře pružnou pracovní dobu, případně kdyby jim bylo umožněno kombinovat práci z domova s prací v kanceláři.

Otázky týkající se možností jak skloubit rodinu a práci, mít možnost profesního uplatnění a přitom nepřijít o možnost mít rodinu a děti, jsou pro Českou republiku naléhavější, než je tomu kdekoli jinde v EU. Pokud ženy zvolí mateřství, dostávají se tím často do začarovaného kruhu. Opakující se dlouhé mateřské dovolené víc než cokoli jiného negativně ovlivňují postavení žen na trhu práce. V ČR existuje největší rozdíl v míře zaměstnanosti žen s dětmi a bezdětných žen, ve srovnání s ostatními zeměmi EU. Dlouhodobé přerušování kariéry má mimo jiné také vliv na stále se rozevírající nůžky mezi příjmy mužů a žen, což se v důsledku projevuje i na nižších důchodech na základě čehož dochází i k ohrožení žen starších 65 let chudobou.

To co v České republice chybí k účinnému sladování, jsou vstřícné zákony, široká nabídka dostupných zařízení poskytujících péči o děti, otevření a rozvážení zaměstnavatelé a celospolečenské klima, které bude podporovat sladovací aktivity, neboť jen cílená a efektivní podpora sloučení práce a rodiny může vést ke zvýšení porodnosti a k radosti z rodičovství.

Bez obav ze zveličování je možné říct, že ženy v České republice za své rodičovství platí nepřiměřeně vysokou daň. Na straně druhé je zapotřebí říct, že se jedná o souhrnný problém, který sdružuje mnoho vzájemně provázaných faktorů. (Jonášová, Frýdlová a Svobodová, 2012, s. 5 – 6)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Předmětem výzkumu bakalářské práce je porozumět tomu, co motivuje matky na rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání. Ve výzkumu se snažíme nalézt odpovědi na dílčí výzkumné otázky, které vedou k objasnění výzkumného problému. Výzkum se zabývá nejen motivy ke vzdělávání, ale i jejich přístupem ke vzdělávání a okolnostmi, které tento zájem ovlivňují, nebo naopak. Jako výzkumnou metodu jsme zvolili kvalitativní výzkum, neboť charakter našeho výzkumu odpovídá jeho zákonitostem. Jak tvrdí Švaříček, Šedřová (2007, s. 24) v tomto případě je nezbytné prozkoumat jev patřičně do hloubky a popsat jej dostatečně podrobně. Struktura není předem definována, mění se s množstvím nasbíraných dat a teprve poté se mohou formulovat první předběžné závěry.

Proto pro ženy, které tráví výhradně čas se svými ratolestmi, a pro které je takto strávený čas efektivně využitý, není jednoduché odpovídat na otázku, proč ke vzdělávání přistoupily nebo nikoliv, anebo poodhalit závoj svého soukromí, vypovídající o okolnostech podpory k jakýmkoliv aktivitám rozvíjejícím jejich osobnost. Právě zde je důležitý přístup výzkumníka, na kterém záleží, jakým způsobem bude vypadat atmosféra při zpovídání účastníků výzkumu a nakolik tedy bude tato činnost efektivní. Důležitost výzkumníka je typickým prvkem pro kvalitativní šetření, kdy je třeba podřídit se tempu a okolnostem výzkumu a umět na ně pohotově reagovat.

4.1 Cíl výzkumu

Cílem našeho výzkumu je zjistit, co ženy na RD motivuje, nebo jaké okolnosti přispívají k tomu, aby se matky dále vzdělávaly, konkrétně v oblasti vysokoškolského studia a které z těchto okolností jsou při rozhodování matek ke studiu podstatné. Zda je to vyšší finanční ohodnocení, zajištění si lepšího pracovního místa po ukončení RD, získání nových poznatků a zkušeností, poznání nových lidí či zvýšení sebevědomí. Hlavním cílem je však porozumět matkám a jejich motivaci. Naším cílem je také zjistit, jak dokážou matky spojit mateřství, rodinu a školu. Důraz je kladen na učící se matku, pojetí jejího volného času s rizikem různých bariér.

Rozčlenění jednotlivých cílů:

- prozkoumat, proč matky na RD nezačaly se studiem po SŠ,
- prozkoumat motivy učících se matek,
- prozkoumat jejich volný čas a zjistit jaké mají plány v dalším vzdělávání,

- prozkoumat podporu jejich nejbližších,
- prozkoumat, co si myslí, že jim jejich vzdělávání přinese do budoucna.

Údaje budou získány pomocí polostrukturovaných rozhovorů, které nám pomohou získat důležité informace pro daný výzkum.

Při určování cílů výzkumu jsme vycházeli ze 3 typů cílů dle Švaříčka a Šed'ové (2007, s. 63):

1. Intelektuální – cílem je prozkoumat důvody ke studiu vysoké školy v období, kdy matky musí spojit významnou roli mateřství se školními povinnostmi.

2. Praktický – cílem je zjistit, jak si matky představují úspěch v dalším pracovním životě. Zda si myslí, že jejich studium bude klíčem pro nové příležitosti na pracovním trhu, po ukončení rodičovské dovolené.

3. Personální – téma jsem si vybrala z toho důvodu, že sama studuji dálkově a jednou bych chtěla studovat při rodičovské dovolené.

4.2 Výzkumné otázky

Hlavním úkolem je zjistit, jak dané respondentky prožívají rozličné sociální situace a jaké důvody je vedou k danému jednání. Zaměřujeme se na vysvětlení, ale hlavně na pochopení zkoumaného jevu. Naší snahou je hlavně pochopit a porozumět tomu, jak matky na RD vnímají, hodnotí, chápou a prožívají danou situaci, a co je vede k tomu, aby se vrátily do školních lavic, které tak dočasně vymění za péči o dítě.

Výzkumné otázky tvoří jádro našeho výzkumného projektu. Jsou nápomocny vést náš výzkum tak, aby poskytl výsledky v souladu s daným problémem a cílem.

Hlavní výzkumná otázka našeho výzkumu zní:

Co motivuje ženy na rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání?

Vzhledem k tomu, že hlavní výzkumná otázka je poměrně obširná, rozhodli jsme se pro její rozčlenění na několik dílčích otázek, které nám lépe pomohou pochopit a objasnit zkoumaný jev.

1. Jak studium ovlivní Vaše budoucí uplatnění?
2. Jak zvládáte sladění péče o rodinu se studiem?
3. Co Vám osobně studium přináší?

4.3 Metody sběru dat

Pro daný výzkum jsme si zvolili kvalitativní přístup, jelikož tento přístup nám umožní komplexnější a především hloubkové zpracování a hlavně pochopení matek, které jsou současně na RD. Díky kvalitativnímu výzkumu je možné proniknout do hloubky problematiky daného tématu.

Zdrojem získávání dat pro tento výzkum bude polostrukturovaný rozhovor. **Polostrukturovaný rozhovor:** při tvorbě otázek bylo vždy vycházeno z hlavní výzkumné otázky. Ty tvořily tematickou podstatu pro sestavení otázek pro rozhovor a také určovaly jejich orientaci. Otázky se během rozhovoru vyvíjeli. Snahou bylo formulovat je tak, aby byly pro matky jasné a srozumitelné.

Výběr všech respondentek byl záměrný, tak aby vybrané účastnice rozhovoru byly vhodné pro přiblížení daného problému.

Následovala doslovná transkripce rozhovorů, která posloužila další analýze. Všechny transkripce rozhovorů jsou součástí deníku výzkumníka.

4.4 Příprava a proces výzkumu

Pro výzkum bylo vybráno 6 žen, které jsou současně na rodičovské dovolené a studují vysokou školu. Některé ženy začaly studovat v průběhu rodičovské dovolené, jiné započaly studium před otěhotněním, či během těhotenství. Účastnice výzkumu byly vybrány záměrným výběrem, to je výběr, kde cíleně vyhledáváme účastníky podle určitých kritérií. Vyhledáme pouze ty účastníky, kteří splňují daná kritéria pro výzkum a jsou ochotni se do výzkumu zapojit.

Před začátkem samotného rozhovoru vysvětlil výzkumník účel dotazování a účastníkům byla zaručena anonymita informací a také to, že výzkumný materiál bude použit výhradně pro účel našeho výzkumu a nebude nijak zneužit.

Nahrávky z rozhovorů byly pořízeny u účastnic výzkumu doma, ale i v jiném prostředí, například v restauraci. Rozhovory probíhaly v poklidné a uvolněné atmosféře. Na základě toho, že všechny dotazované ženy na RD umožnily rozhovor nahrát na diktafon, tak do deníku výzkumníka byly zaznamenány pouze ty skutečnosti, které se zdály pro výzkum důležité.

4.5 Způsob zpracování dat

Výzkumný materiál byl dále zpracován metodou otevřeného kódování. Miovský (2006, s. 210) píše, že: „Kódování je procesem, v němž neagregovaná data (prvotní, autentickou podobu záznamu dat) převádíme do datových segmentů (jednotek), s nimiž je možné dále pracovat. V tomto procesu identifikujeme nebo přiřazujeme těmto segmentům názvy.“

Jednotlivé rozhovory jsme zpracovali tak, že analyzovaný text jsme si opatřili kódy. Kód může být slovo, frekvence slov, věta, ale i odstavec. Když jsme si zvolili jednotlivý kód, zajímalo nás hlavně, o čem daná sekvence vypovídá a také jaký jev či téma reprezentuje. Po vytvoření kódů jsme je systematicky kategorizovali. Abychom správně vedli rozhovor, museli jsme jasně sdělit, jaké informace po účastnících požadujeme a proč tyto informace jsou pro nás důležité. Snažili jsme se u všech účastnic rozhovoru zachovat jistou neutralitu a kladli jsme důraz na to, aby se tato neutralita týkala obou stran. Rozhovory s respondentkami byly nahrané.

4.6 Realizace výzkumu

Samotný výzkum byl realizován se ženami na rodičovské dovolené. Než jsme rozhovory uskutečnili, byl ženám na RD zaslán informační e-mail, kde se dozvěděly, co bude předmětem spolupráce. Informační e-mail obsahoval představení a také soubor otázek, které by v rozhovoru měly zaznít. Na základě těchto informací si respondentky mohly vytvořit prostor a poznámky, které použily při rozhovoru. Bylo osloveno celkem devět matek na RD, bohužel z rodinných důvodů matek, se uskutečnilo jen šest rozhovorů.

Při samotné realizaci jsme se snažili časově vyjít vstříc všem respondentkám, jelikož volného času jim při výchově dětí a studiu moc nezbývá. Rozhovory se natáčely s každou respondentkou zvlášť, aby nedošlo ke vzájemnému ovlivňování při daných výpovědích.

Na začátku každého rozhovoru byl každý respondent znovu seznámen s naším hlavním záměrem a cílem výzkumu. Dále byl ubezpečen, že tento rozhovor a veškeré získané informace v průběhu rozhovoru, budou použity výhradně pro účel zpracování bakalářské práce. Úvodní otázky byly postaveny jednoduše s krátkou odpovědí, aby se účastnice výzkumu zbavily případné nervozity. Otázky jsme formulovány tak, abychom zachytili nejen motivy, které vedou k danému studiu, ale i ostatní stránky života matky na RD a to zejména rodinné prostředí, další cíle matek a trávení jejich volného času. Atmosféra při rozhovoru byla opravdu uvolněná a se všemi respondentkami se pracovalo velmi dobře. Všechny

respondentky souhlasily s nahráváním rozhovorů na diktafon. Nahrávky jsou velmi důležité, jelikož díky intonaci hlasu a hlasovému záznamu je možné si všechny rozhovory zpětně vybavit a identifikovat jejich zásadní okamžiky.

4.7 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří matky na rodičovské dovolené. Pro zachování anonymity respondentů a etiky výzkumníka jsou jména, která uvádíme, smyšlená. Výběr těchto matek byl zvolen záměrně, matky byly osloveny buď s pomocí známých výzkumníka, kteří doporučili vhodné respondentky, anebo byly osloveny přímo výzkumníkem.

Kritérii pro zařazení do výzkumného vzorku byly:

- věk do 30 let
- studium VŠ
- mateřská dovolená

Údaje o účastnících výzkumu jsou zaneseny v následující tabulce:

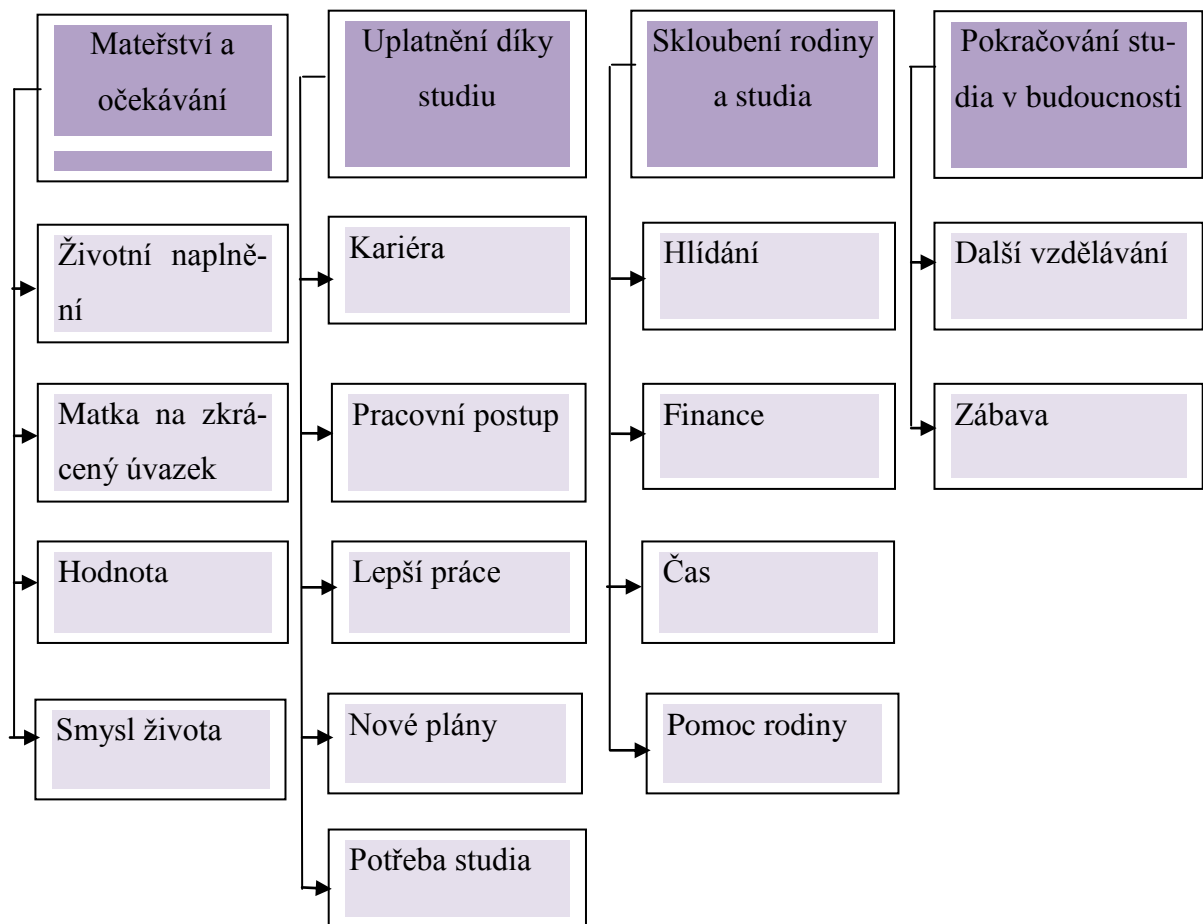
Tabulka 1. Základní údaje o výzkumném souboru

RESPONDENT	VĚK	SOUČASNÉ STUDIUM	POČET DĚTÍ	KDY BYLO ZAPOČATO STUDIUM
Monika	25 let	B. I. M. S. a.s. v Brně	1 dítě	Před RD
Jana	32 let	Technologický institut v Dubnici	1 dítě	Před RD
Markéta	24 let	Vysoká škola podni- kání v Ostravě	1 dítě	Před RD
Dana	29 let	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	2 děti	Na RD
Lenka	25 let	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	1 dítě	Před RD
Kamila	39 let	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	3 děti	Na RD

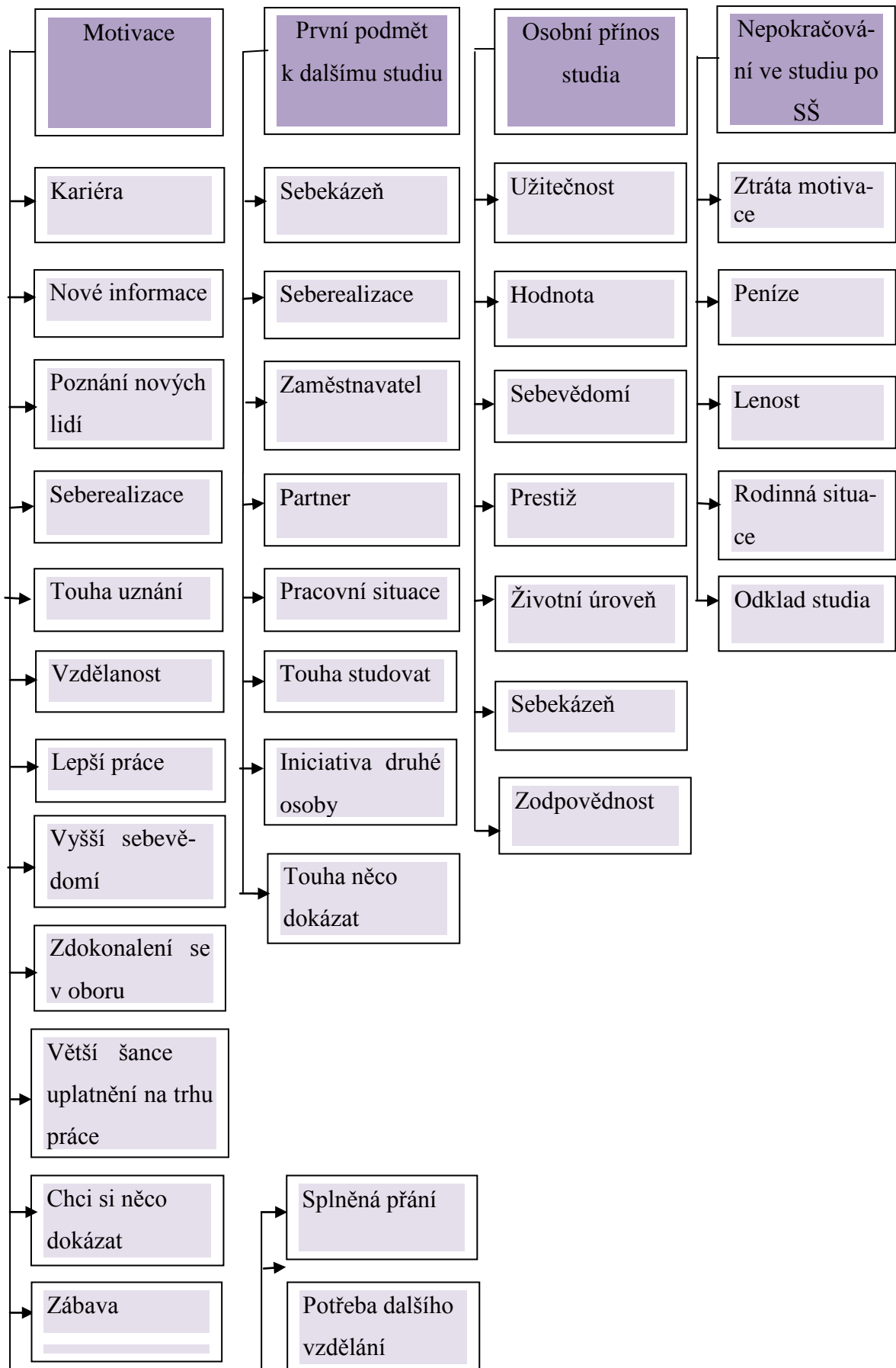
5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ

V této kapitole se budeme věnovat analýze údajů, získaných pomocí polostrukturovaných rozhovorů s jednotlivými matkami. Tuto analýzu jsme provedli pomocí otevřeného kódování. Pro lepší přehlednost jsme text barevně označili, aby byl přehlednější a aby byla snazší orientace v něm. Jakmile jsme text rozčlenili na jednotlivé kódy, vytvořili jsme jejich seznam, na jeho základě byly kódy přiřazeny k jednotlivým kategoriím. Zařazování kódů bylo realizováno na základě jejich podobnosti, nebo souvislosti. Následující schéma představuje seznam kategorií a jednotlivých kódů:

Obrázek č. 2, Schéma kategorií a kódů číslo 1

Obrázek č. 3, Schéma kategorií a kódů číslo II

Prostřednictvím kategorií budeme realizovat interpretaci získaných dat, abychom detailně rozkryli skutečnosti, týkající se zkoumané problematiky. Tento výzkumný krok nám pomůže pokusit se nalézt zákonitosti a souvislosti, na základě kterých budeme moci porozumět podstatě získaných informací.

5.1 Analýza kategorií

Zjištění a vysvětlení toho, co vede ženy na rodičovské dovolené k dalšímu formálnímu vzdělávání je primárním cílem této práce. Prožívání jejich motivů a pohnutek se pokusíme identifikovat na základě kategorií, které jsme odvodili z rozboru informací získaných na základě rozhovorů. Jednotlivé kategorie jsme utvářeli tak, jak vyplývaly z přepisu textu rozhovorů a jak do sebe postupně zapadaly a jak na sebe navazovaly.

5.1.1 Mateřství a co od něho ženy očekávají

V této kategorii jsou uvedeny kódy, které se tematicky vztahují k období mateřství a k očekáváním, která s sebou toto období z pohledu ženy matky přináší. Můžeme se zde setkat s názory, že mateřství představuje pro ženu smysl a naplnění života, ale také i s názorem, že existují jiné aktivity (práce, studium), kterým se maminka chce v období mateřství věnovat.

Kategorie obsahuje následující kódy:

životní naplnění, matka na zkrácený úvazek, hodnota, smysl života

Tato kategorie nám napomáhá v objasnění jak matky na RD vnímají období mateřství. Většina respondentek uvedla, že mateřství je pro ně obdobím, které pro ně představuje naplnění smyslu jejich života a přináší jim dosud nepoznané hodnoty. V těchto případech respondenty nejčastěji uváděly níže uvedené a podobné výpovědi.

„... je to krásné období, mateřství mě strašně naplňuje, vidím v tom svoji budoucnost...“
(Jana)

„...mateřství si velmi užívám. Je to nádherný pocit být maminkou třech dětí. Moje děti jsou smysl mého život...“ (Kamila)

Uvedené matky mají mateřství spojené s něčím, co je jim příjemné, co jim dává pocit štěstí a v čem spatřují smysl svého života, obraz budoucnosti, cítí se být obdarovány.

Jedna z respondentek však také uvedla, že v podstatě neví jak na tuto otázku odpovědět, jelikož dle jejího názoru je matka jen na „poloviční úvazek“, protože zbývající čas jí zabere práce a studium.

„... abych pravdu řekla, nevím, jak bych odpověděla na tuto otázku z toho důvodu, že jsem tak 50 % na RD a 50 % musím pracovat a ještě studuju.“ (Monika)

Respondentka Monika navíc dodala, že obdivuje ostatní matky, které dokážou trávit s dítětem 24 hodin denně, pro ni však představa takto stráveného času nepředstavuje prioritou. Celodenní péče o dítě ji nenaplňuje, potřebuje k životu i další aktivity.

„... já se potřebuji nějak vzdělávat, nějak růst, ne jenom se věnovat malému...“ (Monika)

Avšak uvedená respondentka není dozajista špatnou matkou, jen má zkrátka jinak sestaveny životní priority.

5.1.2 Uplatnění díky studiu

V této kategorii jsou uvedeny kódy, které mají tematickou vazbu na důvody, které vedou matky na mateřské či rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání a doplnění si vysokoškolského vzdělání. Všechny respondentky jsou přesvědčeny, že z hlediska budoucího uplatnění jim dokončení vysokoškolského studia přinese lepší pracovní vyhlídky, ať již v podobě kariérního růstu, upevnění stávající pozice nebo možnosti ucházet se o lepší a zajímavější práci, respektive vylepšit si pozici na pracovním trhu.

Tato kategorie sdružuje následující kódy:

kariéra, pracovní postup, lepší práce, nové plány, potřeba studia

Uvedená kategorie nám napomáhá v pochopení důvodů, které vedly matky na mateřské a rodičovské dovolené k doplnění si vzdělání dalším studiem, především pak z pohledu vylepšení jejich pozice z hlediska budoucího uplatnění. Dokládají to níže uvedené výpovědi. V této kategorii se v podstatě setkáváme s naprosto shodnými důvody, lépe řečeno s jedním důvodem a tím je zajištění práce po ukončení rodičovské dovolené. Tento důvod může mít své opodstatnění v té skutečnosti, že ženy matky cítí zodpovědnost za své dítě (děti) a to je vede k úsilí zajistit si a vybudovat co nejlepší pozici pro pracovní uplatnění, aby byly schopny zabezpečit své dítě. Nezaměstnanost v těchto případech už neohrožuje jen samotné ženy, ale je hrozbou i pro jejich děti, proto se snaží o vylepšení své pozice z hlediska budoucího uplatnění na trhu práce. Pro dokreslení se seznámíme s odpověďmi některých respondentek.

„... já potřebuji to studium, abych vůbec mohla vykonávat tu práci...“ (Monika)

„...mám v plánu po RD změnit zaměstnání, takže určitě mi škola jistým způsobem pomůže se lépe uplatnit na trhu práce. Určitě se lépe hledá práce s titulem než bez...“ (Kamila)

„...díky znalostem ze školy a praxe budu mít určitě zajímavé podmínky na pracovním trhu...“ (Dana)

Možnost vylepšit si či ukotvit svoji budoucí pozici u stávajícího zaměstnavatele nebo snáze najít uplatnění na trhu práce po ukončení rodičovské dovolené jsou hlavními důvody pro doplnění si vysokoškolského vzdělání pro ženy matky na mateřské a rodičovské dovolené. Lze tedy říci, že všechny důvody uváděné jednotlivými respondentkami jsou jen různými variantami téže problematiky, kterou je v tomto případě snaha o zajištění vhodné pracovní pozice po ukončení rodičovské dovolené.

5.1.3 Skloubení rodiny a studia

V následující kategorii jsou zahrnuty ty kódy, které jsou tematicky spojeny se sladěním péče o rodinu se studiem. Všechny respondentky uváděly, že studium pro ně není překážkou v péči o rodinu, avšak všechny jsou si vědomy té skutečnosti, že bez pomoci rodiny a svých nejbližších by se jen stěží obešly. Některé z respondentek spatřují výraznou oporu a podporu především ve svých partnerech, někde pomáhají starší děti, někde babičky. Do studia je tak v podstatě zapojena celá rodina. Bez její pomoci by se žádná z našich respondentek pravděpodobně neobešla.

Kategorie sdružuje následující kódy:

hlídání, finance, čas, pomoc rodiny

Všechny respondentky se v této kategorii vyjadřovaly velmi podobně. Zpravidla uváděly, že s pomocí rodiny se jim daří skloubit péči o rodinu se studiem. Nejčastěji se respondentky zabývaly otázkou času určeného rodině a studiu a pak také otázkou, která se týkala hlídání dětí v době jejich nepřítomnosti, respektive v době, kdy se ony účastní výuky. Respondentka Jana jako jediná uvedla i finanční stránku. Podle vyjádření respondentek není problémem sladit péči o rodinu se studiem, chce to jen zapojit rodinu a partnera. Pro ilustraci si opět uvedeme nejčastější odpovědi.

„...nej důležitější je ten čas, abych se vlastně mohla věnovat i dítěti a tomu mému studiu...“ (Monika)

„...první myšlenka byla, co bude s prckem...moje rodina mě začala podporovat a potom co jsem jim dokázala, že všechno zvládám, už jsem to nemusela řešit, protože mi se vším začali pomáhat...“ (Markéta)

„...nic zásadního... zaúkolují buď manžela, nebo dceru a ti se postarají o kluky. V nejnutenějších případech se volá babička...“ (Kamila)

Mít dostatek času na rodinu a studium, to je pro studující matky na mateřské a rodičovské dovolené jednou z nejdůležitějších otázek. Jak jen to udělat, aby to fungovalo, aby zbývalo dostatek času na rodinu, ale i na studium. Všechny respondentky uvedly, že s podporou rodiny lze obojí zvládnout. Jedna z respondentek se také zamýšlela nad finanční stránkou studia.

5.1.4 Pokračování studia v budoucnosti

V níže popisované kategorii jsou uvedeny kódy, které jsou tematicky spjaty s odhodláním respondentek v pokračování ve studiu i v budoucnu. I v této oblasti měla většina respondentek poměrně jasnou představu o svém dalším budoucím vzdělávání.

Kategorie obsahuje následující kódy:

další vzdělávání, zábava

Opět i v této kategorii byly výpovědi jednotlivých respondentek poměrně velmi podobné, všechny mají jasnou představu a plán se v budoucnosti nějakým způsobem dále vzdělávat, ať již v rámci jazykových kurzů si vylepšit své jazykové dovednosti, nebo pokračovat dále v navazujícím magisterském studiu bezprostředně po ukončení bakalářského studia. Každá z respondentek má v plánu se v budoucnu dále vzdělávat a zdokonalovat ať už z důvodu seberealizace nebo pro vlastní potěšení a dobrý pocit. Opět si pro ilustraci uvedeme stěžejní části výpovědí některých respondentek, vztahující se k dané oblasti.

„...s dalším vzděláváním počítám, protože mě to baví...“ (Jana)

„...určitě mám, škola mě začala strašně bavit...takže bych chtěla se dále zdokonalovat v angličtině a španělštině...“ (Markéta)

„...rozhodně ano, úspěšně dokončit bakaláře a podat si přihlášku na magistra...“ (Lenka)

Některé z respondentek dokonce ve studiu našly zalíbení. Což může souviset především s tím, že ženy na mateřské dovolené ztrácí kontakt se svými vrstevníky, kolegy z práce apod. Matky do denní interakce zpravidla vstupují jen s dítětem, dochází k poklesu úrovně

komunikace, matky sice komunikují denně se svým dítětem, avšak na zcela jiné úrovni, dítě papá, spinká, kočička dělá mňau, pejsek haf apod. Tím dochází k ohrožení intelektu matek na mateřské a rodičovské dovolené a právě jednou z možností kompenzace může být studium realizované právě v tomto období. Proto je možné ono výše uvedené zalíbení a odhodlání pokračovat ve studiu i v budoucnu.

5.1.5 Motivace

V následující kategorii jsou zahrnuty ty kódy, které jsou tematicky spojeny s tím nejdůležitějším z hlediska této práce, konkrétně tedy s motivy, které vedou ženy na mateřské/rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání se v průběhu této životní etapy. V úvodu této kapitoly jsme zjišťovali důvody vedoucí respondentky ke studiu. Ze všech odpovědí bylo patrné, že primárním důvodem je snaha o zajištění či upevnění pozice respondentek na pracovním trhu. Vedle těchto důvodů jsme také zjišťovali i ostatní motivy, které vedou ženy na rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání. Všechny respondentky, přesto, že se nevyjadřovaly naprosto shodně, motivuje k dalšímu studiu potřeba vnitřního uspokojení, snaha sobě i svému okolí dokázat, že i ony na „to“ mají.

Kategorie obsahuje následující kódy:

kariéra, nové informace, poznání nových lidí, seberealizace, touha po uznání, vzdělanost, lepší práce, vyšší sebevědomí, zdokonalení se v oboru, větší šance uplatnění na trhu práce, chci si něco dokázat, zábava

Tato kategorie nás zajímala nejvíce, jelikož hlavní výzkumná otázka je založena na zjišťování motivů, které vedly matky na rodičovské dovolené k tomu, aby se dále vzdělávaly. Motivů vedoucích ženy na rodičovské dovolené je dozajista nespočet, avšak existují takové, které převažují. Tato převažující se projevila i u našeho výzkumného vzorku respondentek. Kromě toho, že uváděly, že vzdělání si potřebují doplnit kvůli práci, také uváděly, že vzdělání zvýší jejich sebevědomí, pomůže jim v navázání kontaktů s novými lidmi, rozšíří jejich dosavadní znalosti, tedy kromě vylepšení možností pracovního uplatnění respondentky k dalšímu studiu motivovaly potřeby jejich vnitřního uspokojení. Což ostatně vyplývá z níže uvedených ukázek z některých rozhovorů.

„...hlavně být vzdělaný člověk, je to pro mě velká priorita. Chci si doplnit vzdělání kvůli lepší práci, dále je to kvůli finanční stránce, taky si myslím, že mi to zvedne sebevědomí. Můj obor mě zajímá, chtěla bych toho vědět více...“ (Jana)

„...vždycky jsem si chtěla dokázat, že mám v životě na víc, proto jsem zkusila VŠ, taky ráda poznávám nové věci a hlavně na vysoké škole můžu potkat další milé, příjemné a zábavné lidi...“ (Markéta)

„...určitě kariérní postup. Kariéra je v mém životě velmi důležitá...Také vnitřní motivace a to, že jsem chtěla já sama dokázat, že to zvládnou jako ostatní moji spolužáci. Chyběly mi nové zkušenosti, informace a také jsem chtěla poznat nové lidi...“ (Lenka)

„...hlavně to, že jsem si přála mít vysokou školu. Hlavně kvůli sobě, také kvůli určité prestiži...cítila jsem se méněcenně...“ (Dana)

Výpovědi respondentek rozpracované do jednotlivých kódů nám jsou nápomocny při objasňování jednotlivých motivů, které vedou respondentky k jejich dalšímu vzdělávání. Z výpovědí respondentek lze dovodit, že hlavním důvodem, který je přivedl ke studiu, je jejich kariéra, i když to není z jejich výpovědí na první pohled zcela jasné a patrné. Dalšími důležitými motivy je touha respondentek něco dokázat, někam se posunout, něco vybudovat. Kromě hlavního motivu, kterým je bezesporu možnost lepšího uplatnění na trhu práce, o kterém jsou přesvědčeny, že díky ukončenému vysokoškolskému studiu, o němž předpokládají, že je zvládnou, se jim to podaří. Uvedené aspekty nám dávají možnost pochopit, že kromě kariéry je u respondentek motivem ke studiu i potřeba jejich vnitřního uspokojení. Respondentky jsou si jednak vědomy toho, že díky získání vysokoškolského vzdělání mají možnost získat lepší pracovní pozici anebo najít lepší pracovní místo, což pro ně v konečném důsledku může znamenat i lepší platové ohodnocení. V některých případech byly respondentky motivovány přímo svými zaměstnavateli, kteří jim přislíbili vytvoření lepších podmínek v zaměstnání, což pro ně byl dostatečný motiv k zahájení studia na vysoké škole. Dalším důležitým motivem, který vede respondentky k realizaci vysokoškolského studia, byla touha po získání většího uznání, a to jak v pracovním prostředí, tak i v rodině. Respondentky předpokládají, že společenské uznání jim může přinést zvýšení jejich sebevědomí. Dále je možné také říci, že motivem ke studiu je pro respondentky možnost poznávat nové lidi, ale i získávat nové informace, které by jim měly nebo mohly být v budoucnu přínosem.

5.1.6 První podnět k dalšímu studiu

V této kategorii jsou zahrnuty kódy, které jsou tematicky spojeny s prvotní myšlenkou, impulsem, které vedly jednotlivé respondentky k započatí studia při mateřské a rodičovské dovolené. Vzdělávání je dnešní společností považováno za prvotní klíč k úspěchu. Součas-

ná doba vyžaduje neustálé doplňování, rozšiřování stávajících znalostí a získávání nových znalostí, kompetencí či dovedností. Téměř ze všech stran neustále slýcháme, jak nezbytně nutná je potřeba celoživotního vzdělávání. Není tedy ničím podivuhodným, že se uvedená potřeba promítá i do života žen, matek na rodičovské dovolené. Profesionální dráha a lukrativní pracovní pozice jsou mnohdy upřednostňovány před založením rodiny. Soustavně se zvyšuje věk prvorodiček, výrazně klesá porodnost. Není tedy divu, že když už žena nastoupí na rodičovskou dovolenou, začne uvažovat, především s ohledem na tu skutečnost, jak vysoce je soudobnou společností ceněno vzdělání, o nástupu respektive návratu do vzdělávacího procesu. Jednou z oblastí, která nás v souvislosti se studiem žen matek na rodičovské dovolené také zajímala, byl prvotní impuls, který vedl respondentky k tomu, aby dobrovolně (možná ne vždy tak zcela) začaly opět studovat.

Kategorie obsahuje tyto kódy:

sebekázeň, seberealizace, zaměstnavatel, partner, pracovní situace, touha studovat, iniciativa druhé osoby, touha něco dokázat

Většina respondentek uváděla, že prvotní impuls k dalšímu studiu vycházel především od zaměstnavatele, který je inicioval k tomu, aby si dokončily vysokoškolské vzdělání. U respondentek Jany a Kamily tento podnět jít dál studovat vycházel z rodinného prostředí, kde iniciátory byli členové rodiny. Jediná respondentka Monika uvedla, že podnětem jít studovat byla její osobní vůle.

„...manžel ví, že vzdělání je pro mě důležité tak mě inicioval k tomu, ať studuji i já sama to mám odjakživa nastavené tak, že chci studovat...“ (Jana)

„...po rozhovoru s mým zaměstnavatelem, když jsme se bavili o kariérním růstu, mi bylo jasné, že se vysokoškolskému studiu nevyhnu...“ (Markéta)

„...já jsem chtěla celou dobu jít na výšku, jenže jak jsem řekla, hned po SŠ se mi nechtělo...když jsem nastoupila do práce, vedení mi dalo najevo, že bez VŠ se v této práci dál neposunu...“ (Lenka)

5.1.7 Osobní přínos studia

V následující kategorii jsou obsaženy kódy, které jsou tematicky spojeny s tím, co pro ně osobně studium znamená a co jim přináší. S ohledem na tuto skutečnost, všechny respondentky uváděly předpoklad, že absolvování vysokoškolského studia jim otevře dveře na

pracovní trh, představuje vidina možnosti získání lepšího postavení v práci, ale také pohled okolí na ně samotné významný osobní přínos, který jim přináší zvýšení jejich sebevědomí.

Tato kategorie obsahuje tyto kódy:

užitečnost, hodnota, sebevědomí, prestiž, životní úroveň, sebekázeň, zodpovědnost

Respondentky odpovídaly v uvedené kategorii veskrze pozitivně, s ohledem na přínos studia pro ně samotné. Respondentky došly ve shodě k závěrům, že jsou na sebe pyšné a cítí se být užitečné, že studium jim pomáhá rozšířit jejich obzory a pozměnit nahlížení na svět a především má pozitivní vliv na úroveň jejich sebevědomí. Uvedené úryvky rozhovorů situaci dokreslují.

„...*Taky mám radost, že se pomalu vyrovnávám manželovi, který je inženýr...*“ (Jana)

„...*zvedlo mi to docela hodně sebevědomí...*“ (Kamila)

„...*jsem na sebe pyšná...změnila jsem náhled na svět i celkově na život. Určitě mi to zvedlo sebevědomí...*“ (Lenka)

5.1.8 Nepokračování ve studiu po SŠ

V této kategorii jsou obsaženy kódy, které jsou tematicky spojeny s tím, co bylo důvodem, který odklonil respondentky od studia vysoké školy bezprostředně po ukončení středoškolského vzdělání. K tomu, abychom pochopili, jaké motivy vedou ženy na mateřské a rodičovské dovolené k dalšímu studiu, je zajímavé se také zamyslet nad tím, proč tak neučinily hned po maturitě.

Kategorie obsahuje tyto kódy:

ztráta motivace, peníze, lenost, rodinná situace, odklad studia

Odpovědi respondentek se v této kategorii poměrně výrazně liší. Důvody každé z nich byly naprosto odlišné a specifické. Monice chyběla motivace a neviděla ve studiu žádnou budoucnost. Respondentka Markéta chtěla začít pracovat, toužila po změně. Kamila studium odložila z důvodu těhotenství. Respondentka Lenka přiznala, že u ní to byla především lenost, která ji odradila od dalšího studia bezprostředně po maturitě, jejím cílem bylo začít vydělávat peníze a užívat si života a z těchto důvodů odsunula školní povinnosti daleko do pozadí. Dana uvedla, že odklad studia byl v jejím případě spojen s možností odjet do zahraničí za prací, proto si studium odložila. Pro ilustraci opět doplňujeme některé z úryvků rozhovorů.

„...protože jsem chtěla zkusit pracovat...“ (Markéta)

„...na vysokou školu jsem nenastoupila, jelikož jsem odmaturovala s bříškem...“ (Kamila)

„...řekla bych, že jsem byla líná studovat hned po SŠ, chtěla jsem si užívat života a vydělat peníze...“ (Lenka)

„...po střední škole jsem odjela pracovat do zahraničí, jelikož to byla dobrá příležitost...“
(Dana)

6 ZÁVĚREČNÁ DISKUZE

Na základě uskutečněných rozhovorů jsme získali informace, které nám umožnily zodpovězení hlavní výzkumné otázky, k jejímu zodpovězení nám také napomohla formulace dílčích výzkumných otázek. Ty nám měly pomoci porozumět hlavním motivům, které vedou ženy matky na mateřské a rodičovské dovolené k dalšímu studiu na vysoké škole. Cílem v tomto případě bylo zjistit, jaké postoje zastávají matky na rodičovské dovolené k možnostem dalšího vzdělávání během tohoto životního období. Na základě tohoto cíle byla stanovena hlavní výzkumná otázka a okruhy dalších otázek.

Hlavním cílem této práce bylo pochopení motivů, které vedou matky na rodičovské dovolené k dalšímu formálnímu vzdělávání. Za tímto účelem jsme stanovili hlavní výzkumnou otázku: **Co motivuje ženy na rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání?** Uvedenou otázku jsme rozšířili o další tři dílčí výzkumné otázky, na které se nyní pokusíme odpovědět.

Jak studium ovlivní Vaše budoucí uplatnění?

Pokud jde o vliv studia na budoucí uplatnění respondentek, z výzkumného šetření jednoznačně vyplynulo, že respondentky předpokládají a ve své podstatě jsou přesvědčeny, že dosažení vyššího stupně vzdělání může zásadně ovlivnit jejich budoucí profesní život a jejich kariéru.

Některé z respondentek předpokládaly (respektive braly jako nutnost), že studium jim napomůže v udržení pozice, z níž nastupovaly na mateřskou dovolenou, jiné předpokládaly, že pokud získají vyšší stupeň vzdělání, budou mít otevřenou cestu na pracovní trh po návratu z rodičovské dovolené.

Uvedené předpoklady respondentek se v podstatě shodují s výsledky výzkumu manželů Rabušicových (viz kapitola 2.2), z něhož vyplynulo, že očekávání dospělých osob, které se účastní formálního vzdělávání, je spojováno především s vidinou získání lepšího uplatnění na pracovním trhu.

Považujeme zde však za důležité upozornit na tu skutečnost, že jak například vyplývá z článku Alžběty Vejvodové (2013), existuje jistá skepse v řadách personalistů. Skutečnost, že ženy, které se vrací na trh práce, nemají úplně malé děti, ještě neznamená, že se nevyhnou diskriminaci ze strany zaměstnavatelů, protože hrozí riziko, že děti mohou onemocnět nebo se žena rozhodne mít další dítě. V tomto případě pak pravděpodobně nepo-

může ani vysokoškolské vzdělání. Dalším problémem se může jevit také nedostatečná praxe. Žena, která studuje při rodičovské dovolené, dokáže skloubit studium s péčí o rodinu, co však již nezvládne je získání praxe. Jak z uvedeného článku vyplývá „*Dítě při studiu rozhodně nelze chápat jako něco, co později usnadní ženě hledání práce.*“ Otázkou k další diskuzi zde tedy zůstává, zda si respondentky vliv studia při rodičovské dovolené na jejich budoucí uplatnění příliš neidealizují.

Jak zvládáte sladění péče o rodinu se studiem?

Pro většinu našich respondentek představuje role matky jednu z nejhezčích životních rolí a považují tuto roli za nejkrásnější ve svém životě. Na straně druhé jim tato role dala možnost dále se vzdělávat a vrátit se do studentských lavic. Spojení role matky a studentky představuje z pohledu okolí dozajista mimořádně náročný úkol, který si jistě zaslouží obdiv a uznání. Respondentky uváděly, že tyto role se jim daří skloubit především díky podpoře, která je jim poskytována ze strany rodiny. Avšak málokdo si dokáže představit, jaké oběti musí studující matka přinášet, kolik sil a úsilí jí stojí zvládání studia současně s péčí o dítě a rodinu. Pro zvládání těchto rolí jsou podpora a pomoc rodiny a dobré zázemí nezbytné pro zvládání obou rolí současně a také pro zajištění psychické pohody matky. Podpora rodiny je o to důležitější zejména v těch případech, kdy motivace k dalšímu studiu nevychází stoprocentně z vnitřního přesvědčení a touhy ženy matky k dalšímu vzdělávání, tedy v těch případech, kdy se žena rozhodne studovat pod tíhou jistého nátlaku, nejčastěji ze strany zaměstnavatele. Z analýzy rozhovorů vyplývá, že přestože je mateřská role naplňuje, nemají v úmyslu jí podřít celý svůj život a myslí také na sebe a své vnitřní uspokojení. Z informací, které jsme získali lze také vyvodit, že i když zpovídáné ženy ke studiu v některých případech vedla nutnost (zachování pracovního místa), studují s pocitem osobního uspokojení z toho, že jsou schopny sladit role studentek a matek. Důraz je ale kladen na neodmyslitelnou podporu rodiny, rodičů i manželů, bez které by ke studiu nemohly přistoupit.

Skutečnost, že skloubit studium s mateřstvím se skutečně dá, uvádí i článek Alžběty Vejvodové (2013), v němž autorka cituje Evu Münsterovou, členku rady vysokých škol a docentku brněnského VUT, která říká, že stále častěji dochází k tomu, že vysokoškolské studentky se stávají matkami v průběhu studia a to především proto, že jsou přesvědčeny, že v tomto období se jim děti vychovávají snadněji, než kdyby chodily do práce. Studující maminky mají možnost upravit si studijní plány, nemusí absolvovat všechny přednášky, mohou zvolit kombinovanou formu studia, při němž nemusí chodit do školy denně, ale

například jen o víkendech, kdy si daleko snadněji mohou zajistit hlídání dětí partnerem nebo rodiči.

Co Vám osobně studium přináší?

Na základě výpovědí respondentek můžeme konstatovat, že studium pro tuto cílovou skupinu představuje nezpochybnitelný přínos, neboť skutečnost, že jsou schopny v tomto životním období pracovat na svém rozvoji a zdokonalování se, jim přináší jednak zvýšení sebevědomí a jednak i pocit, že budou mít lepší příležitost při hledání zaměstnání. V některých případech matky vidí přínos také v sociálním podtextu této aktivity, a to konkrétně v setkávání se s novými lidmi, se kterými je spojuje ambice zdokonalovat svoje znalosti a schopnosti. Studium je vnímáno jako uspokojení a to do té míry, že v případě našich účastnic výzkumu zaznívá rozhodnutí v něm pokračovat i v budoucnu, ať již v podobě formální či neformální.

Rozvoj znalostí a schopností u žen na mateřské dovolené je nesmírně důležitý, neboť jak vyplynulo z průzkumu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), dovednosti českých žen výrazně klesají po 32. roce věku. Podle uvedeného výzkumu Češky výrazně rychleji ztrácejí čtenářskou, počítačovou a numerickou gramotnost než je tomu u mužů. Primárním důvodem pak má být především ta skutečnost, že právě v období po třicítce zpravidla pečují o malé děti. (Vejvodová, 2013)

Co motivuje ženy na rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání?

Na základě veškerých získaných poznatků se nyní pokusíme zformulovat odpověď na hlavní výzkumnou otázku.

Jako hlavní motivy, které vedou dnešní mladé maminky (naše respondentky) k dalšímu studiu, v našem případě pak studiu na vysoké škole, lze stanovit zejména snahu o vybudování si lepší pozice na trhu práce, ale také možné obavy ze ztráty zaměstnání, či naplnění požadavků zaměstnavatele, osobní rozvoj a zdokonalení svých dovedností a schopností, ale v neposlední řadě i naplnění a uspokojení vnitřních potřeb. Uvedená struktura motivů v podstatě koresponduje s výsledky výzkumu manželů Milady a Ladislava Rabušicových, (2009), na základě kterého souvislost s prací uvedlo jako důvod pro formální vzdělávání v minulých 15 letech 70 % respondentů, 53 % z toho počtu se snažilo zlepšit si tak své možnosti na pracovním trhu a pro 17 % respondentů bylo důvodem naplnění požadavku zaměstnavatele. Osobní rozvoj jako motiv pro vzdělávání uvedlo 23 % dotazovaných.

Do jisté míry může být motivem i obava z pocitu určitého sociálního vyloučení, kterým mohou být mladé matky na mateřské a rodičovské dovolené potenciálně ohroženy. Pocit sociálního vyloučení se může dotýkat především těch matek, které byly v rámci pracovního procesu v soustavné aktivní interakci s množstvím jiných lidí. Pro ně se stereotypní nepřetržitá péče o dítě může stát obdobím strádání, protože v počátečních fázích vývoje jim dítě neposkytuje tolik podnětů, kolik by ony byly schopny zvládnout nebo je potřebovaly pro rozvoj a seberealizaci.

ZÁVĚR

Uvedená práce byla věnována dalšímu vzdělávání žen matek na mateřské a rodičovské dovolené. Soustředila se především na motivy, vedoucí tyto ženy k dalšímu studiu v rámci tohoto životního období. Práce byla rozdělena na dvě části. Teoretická část byla věnována teoretickým konceptům z oblasti andragogiky, vzdělávání, celoživotního učení, motivace ke vzdělávání a případným bariérám, které by mohly bránit vzdělávání a v neposlední řadě se teoretická část dotkla období rodičovské dovolené, včetně jejích specifík.

Druhá, praktická část, byla věnována vlastnímu výzkumnému šetření, pro které byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, která nám umožnila porozumět zkoumanému problému do hloubky, a to především tím, že jsme se zaměřili na subjektivní postoje a názory žen matek na rodičovské dovolené, což nám umožnilo pochopit zkoumaný problém ve všech jeho souvislostech. S ohledem na charakter výzkumného problému a zvolenou výzkumnou strategii jsme považovali za vhodné zvolit jako techniku pro získávání dat polostrukturované rozhovory, které byly vedeny s matkami na rodičovské dovolené.

S pomocí dílčích výzkumných otázek se nám podařilo zformulovat odpověď na hlavní výzkumnou otázku „**Co motivuje ženy na rodičovské dovolené k dalšímu vzdělávání?**“ a tím také naplnit hlavní cíl práce.

Co tedy závěrem doporučit matkám na mateřské a rodičovské dovolené, které se rozhodují, zda začít s dalším studiem či nikoli? Na základě konkrétních příkladů vidíme, že začít se dá kdykoli a s čímkoli, nikdy není pozdě. Obavy a hledání negativ z neznámé aktivity není produktivní, naopak, je zapotřebí aktivovat motivaci. Studium lze získat vzdělání v oboru, lze se naučit něco, co jsme se doposud naučit nestihli, studium nám také může pomoci na chvíli zapomenout na stereotypní činnosti, kterých je v průběhu mateřské dovolené opravdu dostatek. Můžeme si rozšířit obzory, najít nové přátele, s nimiž nás spojují společné zájmy. Náš mozek bude mít dostatečné množství podnětů k aktivaci, studium nám umožní zlepšit si paměť, povzbudí náš intelekt a v neposlední řadě, až bude naše dítě dostatečně silné a soběstačné a my se budeme chtít vrátit do pracovního procesu, může být pro nás tento vstup jednodušší a úspěšnější.

Studující matka není matkou zanedbávající své povinnosti, které jí přisuzuje společnost, ale je matkou, která myslí na budoucnost nejen svoji, ale i svých dětí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ADAIR, J. *Efektivní motivace*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2004. 178 s. ISBN 80-86851-00-1
- [2] ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů. Nejnovější trendy a postupy*. 10. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 800 s. ISBN 978-80-247-1407-3
- [3] BARTÁK, J. *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007, 264 s. ISBN 978-80-86723-34-1
- [4] BARTOŇKOVÁ, H., ŠIMEK, D. *Andragogika. Studijní texty pro distanční studium* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 65 s. ISBN 80-24403-94-3
- [5] BEDRNOVÁ, E., NOVÝ, I. a kol. *Psychologie a sociologie řízení*. 2. vyd. Praha: Management Press, 2002. 586 s. ISBN 80-7261-064-3
- [6] FORSYTH, P. *Jak motivovat svůj tým*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2128-6
- [7] BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada. 2008. 136 s. ISBN 978-80-247-2580-2
- [8] BENEŠ, M. *Andragogika*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 176 s. ISBN 978-80-247-4824-5
- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vzdělávání dospělých v číslech*. Praha: Český statistický úřad, 2012. 52 s. ISBN 978-80-250-2315-0
- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vzdělávání dospělých v České republice v Evropském kontextu. Specifické výstupy z šetření Adult Education Survey 2011*. Praha: Český statistický úřad, 2014. 32 s. ISBN 978-80-250-2548
- [11] JONÁŠOVÁ, K, FRÝDLOVÁ, P, SVOBODOVÁ, L. *Mateřská dovolená nebo rodičovský čas?* 1. vyd. Praha: Gender Studies, 2012. 48 s. ISBN 978-80-86520-47-6
- [12] MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.
- [13] MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 250 s. ISBN 80-86429-05-9
- [14] PALÁN, Z., *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*, 1. vyd. Praha: DAHA, 1997. 159 s. ISBN 80-902232-1-4
- [15] PALÁN, Z. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského. 2002. 199 s. ISBN 80-86723-03-8

- [16] PAUKNEROVÁ, D. a kol. *Psychologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada Publishing, a.s. 2006. ISBN 80-247-1706-9
- [17] PROVAZNÍK, V. a kol. *Psychologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2002. ISBN 80-247-0470-6
- [18] PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009. 400 s. ISBN 978-80-7367-647-6
- [19] RABUŠICOVÁ, M., RABUŠIC, L. (Ed.). *Učíme se po celý život?* Brno: Masarykova univerzita, 2008, 337 s. ISBN 978-80-210-4779-2
- [20] SIROVÁTKA, T., HORA, O. *Rodina, děti a zaměstnání v české společnosti*. 1. vyd. Brno/Boskovice: František Šalé - Albert, 2008. 328 s. ISBN 978-80-7326-140-
- [21] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN: 978-80-7367-313-0.
- [22] VETEŠKA, J., TURECKIOVÁ, M. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-1770-8
- [23] *Učení je skryté bohatství*. Zpráva Mezinárodní komise UNESCO – Vzdělávání pro 21. století. Praha: PF UK, 1997. 125 s.
- [24] Strategie celoživotního učení ČR. [on-line]. 2007 [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/strategie-celozivotniho-uceni-cr>
- [25] VEJVODOVÁ, A. *Jak skloubit kariéru a dítě? Bud'te matkou při studiu, radí think-tank*. [on-line]. 14.10.2013 [cit.2016-04-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1071765-jak-skloubit-karieru-a-dite-budte-matkou-pri-studiu-radi-think-tank>

Zákony:

- [26] Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [27] Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- [28] Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
- [29] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Aj.	A jiné
Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále
BC	Bakalářská práce
Cit.	Citováno
Č.	Číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
Kč	Korun českých
Např.	Například
RD	Rodičovská dovolená
s.	Strana
sb.	Sbírky
SŠ	Střední škola
VŠ	Vysoká škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1. Hlavní překážka v účasti či důvod k nezapojení se do vzdělávání.....</i>	<i>27</i>
<i>Obrázek 2. Schéma kategorií a kódů číslo I.</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 3. Schéma kategorií a kódů číslo II.</i>	<i>39</i>

SEZNAM TABULEK

Obrázek 2. Tabulka 1. základní údaje o výzkumném souboru.....37

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: E-mailová komunikace

Příloha P II: Kódovaný rozhovor s paní Lenkou

Příloha P III: Kódovaný rozhovor s paní Kamilou

Příloha P IV: Kódovaný rozhovor s paní Monikou

Příloha P V: Kódovaný rozhovor s paní Markétou

Příloha P VI: Kódovaný rozhovor s paní Janou

Příloha P VII: Kódovaný rozhovor s paní Danou

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY

Dobrý den,

jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a obor, který momentálně studuji, se nazývá: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů. V rámci své bakalářské práce, pracuji na výzkumu, kde se snažím prozkoumat výzkumný problém a to je motivace, která vede k dalšímu vzdělávání u matek na rodičovské dovolené. Moje téma bakalářské práce je: Vzdělávání žen na rodičovské dovolené. Tímto bych Vás chtěla požádat o spolupráci v rámci vzniku výzkumné části. Jedná se o poskytnutí krátkého rozhovoru a odpovědí na otázky, které jsou uvedeny níže. Rozhovory budu natáčet na diktafon, tyto rozhovory budou sloužit pouze pro účel mé práce. Rozhovor bude pro použití v bakalářské práci zcela anonymní a bude využit pouze pro účely této práce.

Okruhy otázek, které budou v rozhovoru:

- 1) Začala jste se studiem na VŠ na RD, nebo až v době kdy jste na RD?
- 2) Proč jste nepokračovala ve studiu hned po SŠ?
- 3) Předpokládáte, že další vzdělání Vám pomůže si zajistit lepší práci?
- 4) Co Vás motivovalo k tomu, abyste studovala?
- 5) Co Vaše rodina, podporuje Vás?
- 6) Co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila rodinu a studium?
- 7) Máte nějaké další cíle týkající se dalšího vzdělání?
- 8) Navštěvujete nějaké kurzy pro matky na RD?
- 9) Co vy a volný čas?
- 10) Jak vnímáte období mateřství?
- 11) Změnilo Vás studium na VŠ?

Předem děkuji za odpověď a Váš čas,

S pozdravem Nikol Janušová

PŘÍLOHA II: KÓDOVANÁ ROZHOVOR S PANÍ LENKOU

<p>Dobrý den, jmenuji se Nikol Janušová a jsem studentka posledního ročníku oboru: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Momentálně zpracovávám bakalářskou práci na téma: Vzdělávání matek na rodičovské dovolené. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje matky na RD k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Chci Vás ubezpečit, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Pokud jste připravena, můžeme začít.</p>	
<p><u>Kolik je Vám let?</u></p> <p>25</p>	
<p><u>Kolik máte dětí?</u></p> <p>Mám jednoho syna.</p>	
<p><u>Kde nyní studujete?</u></p> <p>Sociální pedagogiku na Baťovce.</p>	
<p><u>Začala jste se studiem před RD, nebo až v době kdy jste na RD?</u></p> <p>Na výšku jsem nastoupila ještě před rodičovskou dovolenou...</p>	
<p><u>Jaký byl důvod, kvůli kterému jste nepokračovala ve studiu po SŠ?</u></p> <p>No... Řekla bych, že jsem byla líná studovat hned po SŠ, chtěla jsem si užívat života a vydělat nějaké peníze...Měla jsem i takové nápady jako odjet do zahraničí, ale to se</p>	<p>Lenost</p> <p>Peníze</p>

<p>bohužel neuskutečnilo... Hlavně jsem už chtěla být nezávislá na rodičích.</p>	
<p><u>Vzpomenete si jaký, nebo kdo byl Váš první podmět, kdy jste si uvědomila, že chcete se dále vzdělávat?</u></p> <p>Noo... Takhle já jsem chtěla celou dobu jít na výšku, jenže jak jsem řekla, hned po SŠ se mi nechtělo... Když jsem nastoupila do práce, tak vedení mi dalo najevo, že bez VŠ se v této práci dál neposunu a to jsem nechtěla. Takže jsem čekala na vhodný okamžik, kdy se zapracuji natolik, že budu schopna studovat...</p>	<p>Touha studovat</p> <p>Pracovní situace</p>
<p><u>Co je pro Vás motivací, abyste se dále vzdělávala?</u></p> <p>Takže, můžu rozhodně říct, že určitě kariéerní postup. Kariéra je v mém životě hodně důležitá... Také vnitřní motivace a to, že jsem si chtěla já sama dokázat, že to zvládnu jako ostatní moji spolužáci ze střední školy... Možná bych ještě dodala, že mi chyběly nové zkušenosti, informace a také jsem chtěla poznat nové lidi...</p>	<p>Kariéra</p> <p>Chci si něco dokázat</p> <p>Nové informace</p> <p>Poznání nových lidí</p>
<p><u>Co Vaše rodina, podporuje Vás?</u></p> <p>No, řekla bych, že si nemůžu stěžovat. Můj přítel byl nadšený, když jsem si podala přihlášku na VŠ, samozřejmě je mou největší podporou. Musím říct, že mi pomáhá ve všech směrech, takže mám všechno o hodně jednodušší... Pro mé rodiče to byl sen, abych si udělala VŠ, takže i z jejich strany</p>	

<p>mám obrovskou podporu...</p>	
<p><u>Co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila studium a rodinu?</u></p> <p>Tak díky tomu, že výuku máme zhruba co 14 dní pátky a soboty. Tak není to zas tak až takový problém, zajistit si hlídání pro syna... Většinou hlídá můj přítel a často jezdí hlídat babička. Určitě se to dá zvládnout, pokud máte partnera, který Vám pomáhá. Jinak se učím většinou, když malý spí, takže nevidím problém v tom, abych to nějakým způsobem vše neskloubila...</p>	<p>Pomoc rodiny</p>
<p><u>Předpokládáte, že díky studiu bude pro Vás jednodušší si najít lepší práci?</u></p> <p>Určitě ano do budoucna. Ještě než jsem odešla na RD mi můj zaměstnavatel v práci nabídl, když si dodělám vysokoškolské vzdělání, že se mnou budou počítat na pozici vedoucího, ale i v případě hledání nové práce budu mít lepší podmínky pro získání lepšího pracovního místa...</p>	<p>Pracovní postup</p> <p>Lepší práce</p>
<p><u>Máte nějaké další cíle týkající se vzdělávání?</u></p> <p>Rozhodně ano, chtěla bych po bakalářském studiu se hlásit dál. Takže můj nynější plán je úspěšně dokončit bakaláře a podat si přihlášku na magistra...</p> <p>Smích.... No a třeba jednou doktorát.</p>	<p>Další vzdělávání</p>
<p><u>Navštěvujete nějaké kurzy pro rodiče na RD?</u></p>	

<p>Zatím ne, ale pokud by mi nevyšlo magisterské studium, tak mám v plánu si udělat kurz účetnictví, který nabízí úřad práce. Pro maminky na RD je zdarma.</p>	
<p>Kde získáváte informace o dalších kurzech pro matky na RD?</p> <p>Většinou všechno hledám na internetu, nebo na sociálních sítích, konkrétně na Facebooku.</p>	
<p><u>Jak to máte se svým volným časem pro sebe?</u></p> <p>Volný čas pro sebe moc nemám, snažím se ho věnovat co nejvíce partnerovi a mému synovi. Pokud mi zbyde chvilka, zajdu si na kosmetiku, nebo na masáž. A jednou za měsíc máme pravidelné sedánky s holkami ze střední.</p>	<p>Rodina a děti</p> <p>Osobní péče</p>
<p><u>Můžete říct, že jste se změnila díky studiu?</u></p> <p>Určitě ano, jsem na sebe pyšná. Ne jen díky studiu, ale také, že jsem porodila zdravého syna, který je mým největším životním naplněním. Změnila jsem náhled na svět i celkově na život. Určitě se mi zvedlo i sebevědomí, když jsem ve společnosti, můžu říct, že vychovávám syna, starám se o rodinu a do toho studuji.</p>	<p>Prestiž</p> <p>Sebevědomí</p>
<p><u>Jak vnímáte období mateřství?</u></p> <p>Myslím si, že být matkou je dar. Ne každý</p>	

<p>má to štěstí. Nikdy předtím bych nevěřila, co všechno to může člověku dát.</p> <p>Děkuji Vám za rozhovor.</p>	<p>Hodnoty</p>
--	-----------------------

PŘÍLOHA III. KÓDOVANÝ ROZHOVOR S PANÍ KAMILOU

<p>Dobrý den, jmenuji se Nikol Janušová a jsem studentka posledního ročníku oboru: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Momentálně zpracovávám bakalářskou práci na téma: Vzdělávání matek na rodičovské dovolené. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje matky na RD k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Chci Vás ubezpečit, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Pokud jste připravena, můžeme začít.</p>	
<p><u>Kolik je Vám let?</u></p> <p>Je mi 39 let.</p>	
<p><u>Kolik máte dětí?</u></p> <p>Mám 3 děti.</p>	
<p><u>Kde nyní studujete?</u></p> <p>Sociální pedagogiku na Baťovce...</p>	
<p><u>Začala jste se studiem před RD, nebo až v době kdy jste na RD?</u></p> <p>Noo... na vysokou školu jsem se přihlásila až na RD.</p>	
<p><u>Jaký byl důvod, kvůli kterému jste nepokračovala ve studiu po SŠ?</u></p> <p>Na vysokou školu jsem nenastoupila, jelikož jsem odmaturovala s bříškem... (smích)... takže po střední škole mě čekaly rodičovské povinnosti a na školu nezbyl čas.</p>	<p>Rodinná situace</p> <p>Odklad studia</p>

<p>Byla jsem ještě hodně mladá a vůbec jsem netušila, co bude a tak na výšku jsem neměla ani pomyšlení.</p>	
<p><u>Vzpomenete si jaký, nebo kdo byl Váš první podmět, kdy jste si uvědomila, že chcete se dále vzdělávat?</u></p> <p>Když byla dcera starší a moji vrstevnici zrovna končili bakaláře, tak mi bylo trochu líto, že já jsem studovat jít nemohla. Tenkrát mě napadlo, že to zkusím, nakonec po RD jsem dostala zajímavou pracovní nabídku a tak jsem školu vypustila. Dalším impulsem pro mě byl můj bratr, který začal studovat dálkově a přemluvil mě, ať to taky zkusím.</p>	<p>Touha studovat</p> <p>Iniciativa druhé osoby</p>
<p><u>Co je pro Vás motivací, abyste se dále vzdělávala?</u></p> <p>Myslím si, že hlavní motivací bylo pro mě nějaká nová výzva, zkušenost. Lákalo mě se vrátit zpět do lavice, něco se naučit. Patřit mezi nějakou skupinu se stejným záměrem. Poznat nové lidi, získat nové informace, být o něco chytřejší ... (smích) Také mě motivovaly mé děti, chtěla jsem, aby byly na mě hrdé, že i já zvládnu si dodělat vysokou.</p>	<p>Seberozvoj</p> <p>Nové informace</p> <p>Poznání nových lidí</p> <p>Touha uznání</p>
<p><u>Co Vaše rodina? Podporuje Vás?</u></p> <p>Podporuje. Nejvíce se to zamlouvá mé nejstarší dceři, která je nadšená, že i maminka se musí učit. Manželovi sice přibylo více povinností, ale má ze mě také radost, že jsem se to vůbec na to dala. Musím říci, že celé rodině dělám radost.</p>	

<p><u>Co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila studium a rodinu?</u></p> <p>Myslím si, že nic zásadního, jelikož jak už jsem říkala, můj bratr také studuje výšku dálkově, tak mi řekl, jak to chodí. Když mám o víkendu přednášku, zaúkoluji buď manžela, nebo dceru a ti se postarají o kluky. V nejnnutnějších případech se volá babička</p>	<p>Pomoc rodiny</p>
<p><u>Jak vnímáte období mateřství?</u></p> <p>Mateřství si velmi užívám. Je to nádherný pocit být maminkou třech dětí. Každý den děkuji za to, že mám tři zdravé děti. Moje děti jsou smysl mého života.</p>	<p>Hodnoty Smysl života</p>
<p><u>Předpokládáte, že díky studiu bude pro Vás jednodušší si najít lepší práci?</u></p> <p>Myslím si, že rozhodně ano. Mám také v plánu po RD změnit zaměstnání, takže určitě mi škola jistým způsobem pomůže se lépe uplatnit na trhu práce. Určitě se lépe hledá práce s titulem než bez.</p>	<p>Nové plány</p>
<p><u>Máte nějaké další cíle týkající se vzdělávání?</u></p> <p>Mám, chci chodit do jazykového kurzu. Jazyky jsou v dnešní době strašně důležité, proto se jim chci věnovat, ale to až po státnicích.</p>	<p>Další vzdělání</p>
<p><u>Navštěvujete nějaké kurzy pro rodiče na RD?</u></p>	

<p>Momentálně vůbec, čas mi to nedovolí, ale dříve, když jsem byla podruhé těhotná tak, jsem chodila do kurzu.</p> <p><u>Zeptám se, jaký to byl kurz?</u></p> <p>Tenkrát to byl kurz jen pro maminky na RD, a byl to počítačový kurz.</p>	
<p><u>Jak to máte se svým volným časem pro sebe?</u></p> <p>Já ve volném času relaxuju a čtu. O víkendu jezdíme celá rodina na chalupu, takže tam trávím se svou rodinou nejvíce času.. Baví mě zahrádkaření.</p>	<p>Rodina a děti</p> <p>Koníčky</p>
<p><u>Můžete říct, že jste se změnila díky studiu?</u></p> <p>Já ani nevím, myslím si, že ne, ale můžu říct, že mi to zvedlo docela hodně sebevědomí, hlavně před kamarádkami.</p>	<p>Sebevědomí</p>

PŘÍLOHA IV. KÓDOVANÝ ROZHOVOR S PANÍ MONIKOU

<p>Dobrý den, jmenuji se Nikol Janušová a jsem studentka posledního ročníku oboru: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Momentálně zpracovávám bakalářskou práci na téma: Vzdělávání matek na rodičovské dovolené. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje matky na RD k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Chci Vás ubezpečit, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Pokud jste připravena, můžeme začít.</p>	
<p><u>Kolik je Vám let?</u></p> <p>25.</p>	
<p><u>Kolik máte momentálně dětí?</u></p> <p>Jedno.</p>	
<p><u>Kde nyní studujete?</u></p> <p>Nyní studuji soukromou školu v Brně.</p>	
<p><u>Zeptám se, jaký obor studujete?</u></p> <p>Přesně je to obor ekonomika, management a právo.</p>	
<p><u>Začala jste studium před rodičovskou dovolenou, nebo až v době kdy jste na RD?</u></p> <p>Studium jsem začala ještě před rodičovskou dovolenou, hned vlastně po SŠ jsem naváza-</p>	

<p>la na studium na vysoké škole.</p>	
<p><u>Proč jste nedokončila toto studium?</u></p> <p>Tohle studium jsem nedokončila z toho důvodu, že mě to nějak nemotivovalo a nikam neposunulo, studovala jsem vlastně veřejnou vysokou školu v Brně, Masarykovu univerzitu.</p>	<p>Ztráta motivace</p>
<p><u>Takže další studium jste započala až na rodičovské dovolené?</u></p> <p>Ne, ne, ne, to bylo ještě před, já jsem vlastně skončila na Masarykově univerzitě a za půl roku jsem znovu nastoupila na soukromou školu, z toho důvodu, že tam budu mít i mezinárodní titul, který mi bude uznávaný i v jiných státech než v České republice.</p>	
<p><u>Co Vás motivovalo k tomu, abyste se začala vzdělávat?</u></p> <p>Tak motivuje mě zejména to, že k mému dalšímu, ehm.. k mé další práci potřebuji to vzdělání, chci dělat daňové poradenství a bez základního vysokoškolského titulu tady tuto práci dělat nemůžu.</p>	<p>Potřeba dalšího vzdělání kvůli práci</p>
<p><u>Byly ještě nějaké další motivy, abyste započala studium?</u></p> <p>Tak zejména, protože mě to baví, získávat nějaké další informace tady v tomhle oboru.</p>	<p>Zábava</p> <p>Nové informace</p>
<p><u>Vzpomenete si, jaký byl nebo kdo byl Váš první podmět, kdy jste si poprvé uvědomila, že chcete dál studovat?</u></p>	

<p>Zejména, protože já chci, takže ten podnik šel ode mě, nikdo jiný mi nedal tento podnik...</p>	<p>Sebekázeň Seberealizace</p>
<p><u>Zeptám se, co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila rodinu a studium?</u></p> <p>Tak nejdůležitější je ten čas, abych se vlastně mohla věnovat i dítěti a tomu mému studiu, protože dálkové studium je velmi náročné, že ty informace si člověk musí z velké části nastudovat sám, na těch přednáškách nám řeknou opravdu velmi málo, takže řeším ten čas. To byla jediná věc, kterou jsem řešila a naštěstí mám velmi hodnou maminku, která když potřebuju, tak abych mohla studovat, tak mi malého pohlídá. Takže to bylo jediné, to časové hledisko.</p>	<p>Čas Hlídnání</p>
<p><u>Co Vaše rodina, podporuje Vás?</u></p> <p>Jo velmi moc. Bez toho bych to ani nezvládla.</p>	
<p><u>Předpokládáte, že díky dalšímu studiu bude pro Vás jednodušší si najít lepší práci?</u></p> <p>Ehm tak jak už jsem řekla, já potřebuju to studium, abych vůbec mohla vykonávat tu práci.</p>	<p>Potřeba studia</p>
<p><u>Navštěvujete nějaké kurzy pro matky na RD?</u></p> <p>Ne bohužel, ani mi to nebylo třeba nabídnuto na ÚP a druhá věc je, že mi na to nezbyvá</p>	

<p>čas, jelikož dělám ještě externě pro jednu firmu účetnictví z domu a v rámci vlastně tady této firmy, tak mi poskytuje nějaké vzdělávací kurzy a semináře, abych vlastně nezapomněla to, co jsem věděla než jsem nastoupila na mateřskou dovolenou, tak abych to nezapomněla a jelikož tady tato oblast účetnictví a daně se mění a novelizuje téměř každý měsíc dalo by se říct, takže potřebuji tyto informace a novinky z účetnictví.</p>	
<p><u>Období mateřství? Co pro Vás představuje?</u></p> <p>Abych pravdu řekla, nevím, jak bych odpověděla na tuto otázku z toho důvodu, že jsem tak 50% na RD a 50% musím pracovat a ještě k tomu studuju. Na rozdíl od některých matek, které tráví s dítětem veškerý svůj čas, tak na jednu stranu je obdivuju, protože já osobně si to opravdu nedokážu představit být jenom 24 hodin denně s tím malým a věnovat se jenom mu, že člověk potřebuje i, nebo jako já potřebuji se nějak vzdělávat, nějak růst, ne jenom se věnovat malému.</p>	<p>Matka na zkrácený úvazek</p>
<p>Děkuji za rozhovor.</p>	

PŘÍLOHA V. KÓDOVANÝ ROZHOVOR S PANÍ MARKÉTOU

<p>Dobrý den, jmenuji se Nikol Janušová a jsem studentka posledního ročníku oboru: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Momentálně zpracovávám bakalářskou práci na téma: Vzdělávání matek na rodičovské dovolené. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje matky na RD k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Chci Vás ubezpečit, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Pokud jste připravena, můžeme začít.</p>	
<p><u>Kolik je Vám let?</u></p> <p>Mám 24 let.</p>	
<p><u>Kolik máte dětí?</u></p> <p>Mám jednoho chlapečka.</p>	
<p><u>Jakou školu nyní studujete?</u></p> <p>Vysokou školu podnikání v Ostravě.</p>	
<p><u>Jaký obor studujete?</u></p> <p>Podnikání.</p>	
<p><u>Začala jste se studiem po RD, nebo až v době, kdy jste na RD?</u></p> <p>Když jsem se přihlásila na výšku, zjistila jsem, že jsem ve druhém měsíci těhotenství.</p>	
<p><u>Jaký byl důvod, kvůli kterému jste nepokračovala ve studiu po SŠ?</u></p> <p>Protože jsem chtěla zkusit pracovat, ale tam</p>	<p>Peníze</p>

<p>jsem přišla na to, že maturita je k mé kariéře málo.</p>	
<p><u>Vzpomenete si jaký, nebo kdo byl Váš podmět k tomu, že se chcete dále vzdělávat?</u></p> <p>Noo... to bylo takhle, po rozhovoru s mým zaměstnavatelem, když jsme se bavili o mém kariérním růstu, mi bylo jasné, že se vysokoškolskému studiu nevyhnu.</p>	<p>Zaměstnavatel</p>
<p><u>Takže předpokládáte, že vzdělávání Vám pomůže se lépe uplatnit v práci?</u></p> <p>Tak já si myslím, že určitě v dnešní době je hodně lidí, kteří dávají přednost kariéře před rodinou, ale já si myslím, že zvládnou oboje a pokud se mi to podaří, mám se kam vrátit po mateřské dovolené.</p>	<p>Kariérní růst</p>
<p><u>Jaké jsou Vaše další motivace, kromě pracovního postupu?</u></p> <p>Tak vždycky jsem si říkala, že nechci skončit jen s maturitou a vždycky jsem si chtěla dokázat, že mám v životě na víc, proto jsem zkusila VŠ, taky ráda poznávám nové věci a hlavně na vysoké škole můžu potkat další milé, příjemné a zábavné lidi.</p>	<p>Chci si něco dokázat</p> <p>Nové lidi</p>
<p><u>A co vaše rodina, podporuje Vás?</u></p> <p>No, moje rodina co se týká mamky a babičky mi moc nevěří, jelikož mi pořád dokola opakují, že mě dítě dostatečně zabaví a na nic jiného mi nezbyde čas. Dvěma slovy, prej dítě a manžel má být na prvním místě, jelikož jsem je přesvědčila v tom, že manže-</p>	

<p>la a domácnost v pohodě zvládám, tak mi vyšli vstříc a o víkendech mi broučka pohlídají a samozřejmě i manžel, když není v práci...</p>	
<p><u>Co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila rodinu a studium?</u></p> <p>Moje první myšlenka byla, co bude s prckem, ale jelikož můj manžel a moje rodina mě začali podporovat a potom, co jsem jim dokázala, že všechno zvládám, už jsem to nemusela řešit, protože mi se vším začali pomáhat, i když se přiznám, že začátky byly strašně těžké, ale mám zlaté dítě, takže bez problému.</p>	<p>Pomoc rodiny</p> <p>Hlídní</p>
<p><u>Máte nějaké další cíle týkající se dalšího vzdělávání?</u></p> <p>Určitě mám, škola mě začala strašně bavit a díky tomu nemám čas řešit ostatní nesmyslné problémy, takže bych chtěla se dále zkonalovat v angličtině a španělštině.</p>	<p>Zábava</p> <p>Další vzdělání</p>
<p><u>Navštěvujete nějaké kurzy pro rodiče RD?</u></p> <p>No ráda bych, ale na další kurzy už mi momentálně nezbyvá další čas.</p>	
<p><u>Jak to máte se svým volným časem sama pro sebe?</u></p> <p>Noo... budete se celkem divit, ale nějaký ten čas s prckem se snažíme chodit do Jojo parku, když je hezké počasí. jdeme se projít do ZOO do Dinoparku, snažíme se mu maximálně věnovat v rámci našich možností a</p>	<p>Rodina</p> <p>Děti</p>

<p>nechceme, aby v ničem kvůli našim aktivitám strádal, když potřebuji opravdu vypnout, tak dám prcka manželovi a vyjdu si do centra na nějakou tu kosmetiku, pedikúru, manikúru a někdy si skočím na kafe.</p>	<p>Osobní aktivity</p> <p>Osobní péče</p>
<p><u>A co období mateřství? Splňuje Vaše očekávání?</u></p> <p>No můžu Vám říct, že mateřství je strašně krásná věc, máme štěstí, že máme zdravé dítě a to je pro nás v životě to nejdůležitější, není krásnější pocit, když se ráno probudíte a zjistíte, že Vaše sluníčko si breptá v postýlce, a když Vás spatří, začne se na Vás neskutečně usmívat, i když jednou za čas mi dá strašně moc zabrat a to hlavně před zkouškovým obdobím.</p>	<p>Hodnoty</p> <p>Smysl života</p>
<p><u>Nad čím vším musíte přemýšlet, když odcházíte do školy?</u></p> <p>Když odjíždím do školy, tak je jasné, že mou největší starostí je, jak zabezpečit rodinu, ale jelikož mám skvělého manžela, který je kuchař, takže co se týče teplého jídla, tak se nemusím vůbec starat, o všechno se postará on, ale když hlídá babička, tak je to rituál, ve čtvrtek večer navařím na páteční oběd po škole zase na sobotní večer, když okoupu prcka a uspím ho tak na to vlítnu a padnu do postele úplně KO., ale každopádně stojí mi to za to a nelituju toho.</p>	
<p><u>Můžete mi říct, že jste se změnila díky</u></p>	

<p><u>studiu?</u></p> <p>Stal se ze mě strašně zodpovědný člověk, díky tomu, že mám rodinu, už nemůžu brát život na lehkou váhu, samozřejmě večírkům a společenského života je už v uvozovkách na nějaký čas konec, ale nelituju toho, mám úžasnou rodinu a miluji je.</p>	<p>Zodpovědnost</p> <p>Sebekázeň</p>
<p>Děkuji Vám moc za rozhovor</p>	

PŘÍLOHA VI. KÓDOVANÝ ROZHOVOR S PANÍ JANOU

<p>Dobrý den, jmenuji se Nikol Janušová a jsem studentka posledního ročníku oboru: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Momentálně zpracovávám bakalářskou práci na téma: Vzdělávání matek na rodičovské dovolené. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje matky na RD k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Chci Vás ubezpečit, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Pokud jste připravena, můžeme začít.</p>	
<p><u>Kolik je Vám let?</u></p> <p>Je mi 32 let.</p>	
<p><u>Jaká je délka Vaší rodičovské dovolené?</u></p> <p>Zvolila jsem 3 roky.</p>	
<p><u>Kolik máte dětí?</u></p> <p>Zatím pouze jedno dítě.</p>	
<p><u>Splňuje období mateřství vaše očekávání?</u></p> <p>Ano, je to krásné období, mateřství mě strašně naplňuje, vidím v tom svou budoucnost.</p>	<p>Životní naplnění</p>
<p><u>Začala jste se vzděláváním v průběhu RD, nebo již předtím jste se vzdělávala?</u></p> <p>Studovala jsem již před RD, mé dosavadní vzdělání je bakalářské, ale pak přišlo rozhodnutí, zda si pořídit dítě nebo jít studovat</p>	

<p>dál? A nakonec se mi podařilo obojí.</p>	
<p><u>Takže momentálně studujete druhý stupeň vysokoškolského studia?</u></p> <p>Ano, studuji právě na Technologickém institutu v Dubnici.</p>	
<p><u>Jaký obor?</u></p> <p>Vybrala jsem si obor učitelství ekonomických předmětů.</p>	
<p><u>Co vás motivuje k tomu, abyste se dál vzdělávala na RD?</u></p> <p>Je to hlavně být vzdělaný člověk, je to pro mě velká priorita.</p> <p>Chci si doplnit vzdělání, kvůli lepší práci, dále je to kvůli finanční stránce, taky si myslím, že mi to zvedne i sebevědomí. Můj obor mě zajímá, chtěla bych vědět toho více, já si totiž myslím, že lidé s vyšším vzděláním mají větší šanci na práci než lidé se střední školou a to je další moje motivace.</p>	<p>Vzdělanost</p> <p>Lepší práce</p> <p>Vyšší sebevědomí</p> <p>Zdokonalování se v oboru</p> <p>Větší šance se uplatnit na trhu práce</p>
<p><u>Vzpomenete si, jaký nebo kdo byl Váš první podnět, kdy jste si uvědomila, že se chcete dále vzdělávat?</u></p> <p>Bylo to jednou v létě na dovolené, leželi jsme s manželem na pláži a bavili jsme se o naší budoucnosti, jelikož manžel ví, že vzdělání je pro mě důležité, tak mě inicioval k tomu, ať studuji. I já sama to mám odjakživa nastavené tak, že chci studovat.</p>	<p>Partner</p> <p>Touha studovat</p>

<p><u>Co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila rodinu a studium?</u></p> <p>No tak v první řadě, kdo se bude o dítě starat, když já budu ve škole, takže jsme museli promyslet, kdo a jak má čas. Manžel se věnuje dítěti po práci a o víkendech a v nutných případech hlídají obě babičky a dědečkové. No a všechno jde. V druhé řadě to byla finanční stránka, jelikož jsme byli zvyklí na určitý komfort, museli jsme zvážit, zda přistoupíme na to, že se budeme muset v jistých věcech uskromnit...</p>	<p>Hlídaní</p> <p>Finance</p>
<p><u>Co vaše rodina, podporuje Vás při studiu?</u></p> <p>Můžu říct, že když jsme se s manželem shodli na nějakém plánu, tak jsme si zavolali rodiče jak z mé strany, tak jeho. Oznámili jsme jim, co máme v plánu a musím říct, že byli nadšení. Náš návrh byl pro ně potěšující, jelikož byli rádi, že nám mohou být nápomocní.</p>	
<p><u>Předpokládáte, že díky Vašemu studiu bude pro Vás jednodušší si najít lepší práci?</u></p> <p>Já s tím zcela počítám, protože můj nadřízený mi nabídl nějakou pozici, která vyžaduje druhý stupeň vysokoškolského vzdělání. A pokud to tak nedopadne, nemám strach z toho, že si jinde práci nenajdu. V mém oboru je docela dost pracovních nabídek,</p>	<p>Kariérní postup</p> <p>Lepší práce</p>

<p>kde se můžu uplatnit.</p>	
<p><u>Máte ještě nějaké další cíle se vzděláváním?</u></p> <p>Pokud zdárně dokončím studium, na které jsem se dala, tak ano. I když bychom chtěli, ještě jedno dítě, tak i s dalším vzděláváním počítám, protože mě to baví.</p>	<p>Zábava</p> <p>Další vzdělání</p>
<p><u>Navštěvujete nějaké kurzy pro maminky na RD</u></p> <p>Musím říci, že ne, protože toho času už moc není a snažím se věnovat i rodině. Sice jsem zaslechla, že nějaké kurzy zajímavé jsou, ale bohužel mně opravdu nezbyvá čas.</p>	
<p><u>Můžete říct, že jste se změnila díky studiu?</u></p> <p>Myslím si, že ne, i když musím říct, že na sebevědomí mi to přidalo. Taky mám radost, že se pomalu vyrovnávám manželovi, který je inženýr.</p>	<p>Sebevědomí</p> <p>Životní úroveň</p>
<p>Děkuji Vám moc za rozhovor.</p>	

PŘÍLOHA VII. KÓDOVANÝ ROZHOVOR S PANÍ DANOU

<p>Dobrý den, jmenuji se Nikol Janušová a jsem studentka posledního ročníku oboru: Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Momentálně zpracovávám bakalářskou práci na téma: Vzdělávání matek na rodičovské dovolené. Cílem mého výzkumu je zjistit co motivuje matky na RD k dalšímu studiu, konkrétně na vysoké škole. Chci Vás ubezpečit, že získané informace budou použity pouze pro tento účel a nijak nebudou zneužity. Pokud jste připravena, můžeme začít.</p>	
<p><u>Kolik je Vám let?</u></p> <p>Je mi 29 let.</p>	
<p><u>Kolik máte dětí?</u></p> <p>Mám 2 děti.</p>	
<p><u>Kde nyní studujete?</u></p> <p>Na Baťovce ve Zlíně.</p>	
<p><u>Zeptám se jaký obor?</u></p> <p>Účetnictví a daně.</p>	
<p><u>Začala jste se studiem před RD, nebo až v době kdy jste na RD?</u></p> <p>Se studiem jsem začala až na RD.</p>	
<p><u>Proč jste rozhodla studovat až na RD?</u></p> <p>Měla jsem takový plán, že až jednou nastoupím na RD, tak u prvního dítěte si mateřskou užiji se vším všudy a u druhého</p>	<p>Správný čas</p>

<p>dítěte chci začít také něco dělat pro sebe.</p>	<p>Seberealizace</p>
<p><u>Co Vás motivovalo k tomu, abyste se začala vzdělávat?</u></p> <p>Tak hlavně to, že jsem si přála mít vysokou školu. Hlavně kvůli sobě, také kvůli určité prestiži. Musím také říct, že ještě před nástupem na RD mi v práci bylo kolikrát vytýkáno, že nemám titul. Cítila jsem se tak trochu méněcenně, proto jsem si řekla, že si ho během RD dodělám.</p>	<p>Splněná přání</p> <p>Seberealizace</p> <p>Touha po poznání</p>
<p><u>Proč jste nezačala se studiem po SŠ?</u></p> <p>Po střední škole jsem odjela pracovat do zahraničí, jelikož to byla dobrá příležitost a zkušenost, tak jsem se jí chopila. Říkala jsem si tenkrát, že školu si můžu dodělat kdykoliv, ale takové nabídky nejsou nabízeny denně. Po dvou letech jsem se vrátila a díky dobré angličtině jsem sehnala i dobrou práci, takže vysoká škola byla zase odložena.</p>	<p>Odklad vzdělání</p>
<p><u>Vzpomenete si jaký, nebo kdo byl Váš podnět, kdy jste si poprvé uvědomila, že se chcete dál vzdělávat?</u></p> <p>Nejspíš bych řekla, že nejvíce jsem nad tím uvažovala v práci, chtěla jsem ostatním dokázat, že na to mám tak jako oni. Jak už jsem zmínila, několikrát jsem to měla na talíři, že jsem bez titulu, proto až ukončím RD, tak budu mít také titul, jako ostatní mí kolegové.</p>	<p>Touha si něco dokázat</p>

<p><u>Co všechno jste musela promyslet, abyste skloubila rodinu a studium?</u></p> <p>Tak samozřejmě hlídání. To bylo první, co jsme řešili s manželem. Museli jsme povolat všechny rodinné příslušníky, oznámit jim můj záměr a zeptali jsme se, zda nás budou podporovat a pomáhat nám. Nakonec hlídají obě babičky a manžel.</p>	<p>Pomoc rodiny</p>
<p><u>Co Vaše rodina, podporuje Vás?</u></p> <p>Musím říct, že rozhodně ano. Manžel z počátku nebyl až tak úplně nadšený, protože mu bylo jasné, co všechno to bude obnášet a že i on bude muset z velké části se podílet na spoustě věcí. Moji rodiče samozřejmě byli nadšení a hned měli vše zorganizované ...smích...</p>	
<p><u>Předpokládáte, že díky dalšímu studiu bude pro Vás jednodušší si najít lepší práci?</u></p> <p>Doufám, že ano. Tak díky znalostem ze školy a praxe budu mít určitě zajímavé podmínky na pracovním trhu. Dneska po Vás každý chce zkušenosti, znalosti a také čas. Myslím si, že jediný problém bude nejspíš časové hledisko kvůli dětem.</p>	<p>Lepší práce</p>
<p><u>Co je pro Vás motivací, abyste se vzdělávala?</u></p> <p>Motivací je hodně, určitě lepší platové ohodnocení, postavení ve společnosti, uznání v rodině. Moje vlastní seberealizace a chci také dokázat kolegům v práci, že na to</p>	<p>Peníze</p> <p>Seberozvoj</p> <p>Postavení ve společnosti</p>

<p>mám a to i při dvou dětech.</p>	
<p><u>Máte ještě nějaké další cíle týkající se dalšího vzdělání?</u></p> <p>Samozřejmě ano, chci se pořád vzdělávat, ale také musím. Pracuji totiž v oboru účetnictví pro jednu firmu.</p>	<p>Další vzdělání</p>
<p><u>Navštěvujete nějaké kurzy pro matky na RD?</u></p> <p>Nenavštěvuji ani o žádných nevím.</p>	
<p><u>Jak to máte s volným časem sama pro sebe?</u></p> <p>Všechn čas věnuji rodině a mým dětem. Snažím se jim věnovat veškerý svůj volný čas a vynahradiť jim to, že mi na ně nezbyvá moc času, ale i to se jednou změní.</p>	<p>Rodina a děti</p>
<p><u>Můžete říct, že jste se změnila díky studiu?</u></p> <p>Asi ano, cítím se mnohem lépe. Taková jak bych to řekla... že něco znamenám, někam patřím. Vytvářím nějaké hodnoty. No prostě cítím se dobře, tak nějak užitečně.</p>	<p>Užitečnost</p> <p>Hodnoty</p>
<p><u>Jak vnímáte období mateřství?</u></p> <p>Velmi kladně, je to krásné období, moje děti jsou smysl mého života. Díky nim vím, kam patřím.</p>	<p>Smysl života</p>
<p>Děkuji Vám za Váš čas a rozhovor</p>	